

БЛАКАДНЫ ЛЕНІНГРАД
ВАЧЫМА ВІДАВОЧЦЫ

5

«ПАПЯЛУШКА»
ВЯЛІКАГА ТЭАТРА

6

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

13

ЛІПЕНЯ
2024 г.

СУБОТА

№ 135 (30269)

ЗВЯЗДА

«СЛАВЯНСКІ БАЗАР» СТАЎ СЯМЕЙНЫМ СЬВЯТАМ, СЬВЯТАМ ТРАДЫЦЫЙНЫХ КАШТОЎНАСЦЯЎ»

У Віцебску зноў шматлюдна, цёпла і весела — паўночная сталіца прымае міжнародны фестываль мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску». Свята традыцыйнае, але кожны раз асаблівае. Нязменная традыцыя фестывалю — удзел Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі ў ачыстай цырымоніі адкрыцця.

«Вось і наступіў гэты доўгачаканы ліпенскі вечар. Мы адкрываем Міжнародны фестываль мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску». Фестываль, які стаў цэлай эпохай, — прывітаў сямброў сьвята, жыхароў і гасцей Віцебска кіраўнік дзяржавы. — Праз мастацтва да міру і ўзаемаразумення» — так мы вызначылі філасофію гэтага фестывалю. І яна мае глыбокія карані».

Аляксандр Лукашэнка нагадаў, што тут, на маляўнічым беразе Дзвіны, ужо 1050 гадоў існуе горад, які мы сёння па праве заўважым нашай культурнай сталіцай. «Нешта ёсць у гэтым кутку Беларусі, што на працягу стагоддзяў натхняла на стварэнне шэдэўраў выяўленчага мастацтва, унікальных архітэктурных аб'ектаў, вялікіх літаратурных і музычных твораў, а таксама фестывалю, конкурсаў і мноства іншых творчых праектаў. Стагоддзімі тут стваралася ўнікальная атмосфера. Атмосфера творчага пошуку. Атмосфера дыялогу цывілізацый. Стагоддзімі тут перасякаліся гандлёвыя шляхі, злучаючы ўсход і захад, поўнач і поўдзень. Гэты горад удзячна ўбіраў новыя ідэі і павевы. І дзякуючы гэтаму развіваўся. Таму і гісторыя нашага форуму пачалася менавіта тут — у горадзе праслаўлена на ўвесь свет людзей, чыі прафесійны шлях прайшоў праз яго майстэрні».

Беларускі лідар звярнуў увагу, што Віцебск стаў творчай радзімай сапраўдных геніяў: «Калі мы чуюм пра яго, уяўляем манументальныя партрэты і скульптуры Азгура, незвычайна жывыя выявы пэндзля Рэпіна, Пэна, Малевіча. Мы глядзім на гарадскія краявіды Віцебска вачыма Шагала, які ма-

ляваў любімы горад усё сваё жыццё, нават знаходзячыся за тысячы кіламетраў ад яго. Думаючы пра гэты горад, мы ўспамінаем Лагіна, які падарыў савецкім дзецям казканага героя — Хатабыча; напяваем мелодыю «Дарогі на Берлін» — песні, напісанай кампазітарам Фрадкіным за год да Вялікай Перамогі. Мы шануем памяць таленавітага военачальніка Івана Люднікава, які кіраваў аперацыяй па вызваленні Віцебшчыны ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Ганарымся нобелеўскім лаўрэатам Жарэсам Алфэравым, які нарадзіўся ў горадзе на Дзвіне і стаў легендай у сусветнай навуцы».

Прэзідэнт падкрэсліў, што, гаворачы аб Віцебску, мы ўспамінаем і нашых сучаснікаў — плеяду артыстаў, без якіх ужо не ўявілі б нашага фестывалю. «Сёння гэты фестываль аб'ядноўвае людзей розных пакаленняў, рэлігій і культур — сапраўдных знаўцаў мастацтва з самымі рознымі перавагамі — ад авангарду да класікі. Але галоўнае, ён стаў сямейным сьвятам, сьвятам традыцыйных каштоўнасцяў. Тут жыхары і

нашы госці сапраўды могуць адпачыць душой», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

«Фестываль выйшаў за геаграфічныя рамкі славянскага брацтва»

«Дарагія сябры! Славянская душа бязмежная ў сваёй адкрытасці свету. Таму наш фестываль даўно выйшаў за геаграфічныя рамкі славянскага брацтва», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. Ён заўважыў, што цяперашні форум сабраў аднадушцаў з больш як чатырох дзясяткаў краін: ад Расіі да Індыі, ад Кітая да Калумбіі.

Прэзідэнт падкрэсліў, што сёлета ўпершыню на «Славянскім базары» прысутнічаюць міністры культуры і творчыя калектывы з краін Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва — цяпер ужо і нашай арганізацыі. «Гэта знакавая падзея ў жыцці краіны. Мы далучыліся да супольнасці дзяржаў, за якімі будучыня, ён стаў сямейным сьвятам, сьвятам традыцыйных каштоўнасцяў. Тут жыхары і

най працы. Па крайняй меры, сёння ў ШАС пануе такі дух. Ужо заўтра мы правядзём Дзень нацыянальных культур краін ШАС. Няхай ён стане сімвалічным пачаткам нашага сумеснага шляху да агульных мэт. Мэт, якія згуртавалі больш чым палову населенства планеты — людзей, якім блізка і зразумелая філасофія нашага фестывалю. У ёй — ключ да міру і ўзаемаразумення, які нам даюць людзі мастацтва, таленавітыя людзі», — адзначыў беларускі лідар.

«Славянскі базар» — гэта час трыумфу дзеячай культуры»

Звяртаючыся да гасцей фестывалю, арганізатараў і артыстаў, Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што адкрыццё «Славянскага

базару ў Віцебску» — гэта заўсёды час трыумфу дзеячай культуры, чыя творчасць аб'ядноўвае краіны і народы. «І які бы хтосьці не спрабаваў прыўменшыць значэнне нашага фестывалю — нічога не атрымаецца. Ён грывіць на ўсю планету», — заўважыў беларускі лідар.

Па традыцыі Аляксандр Лукашэнка ўручыў галоўную прэмію фестывалю «Праз

мастацтва да міру і ўзаемаразумення». Сёлета ўладальнікам прэміі стаў народны артыст Расіі Грыгорый Лепс. Аляксандр Лукашэнка таксама ўзнагародзіў прэміяй Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва за 2023—2024 гады пераможцаў і лаўрэатаў, якія ўнеслі значны ўклад ва ўмацаванне дружбы паміж народамі Беларусі і Расіі.

СТАР. 2

Актуальна

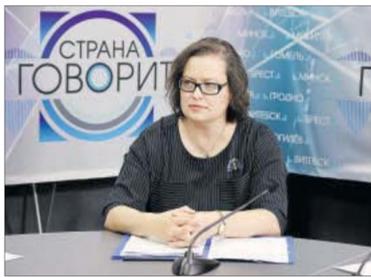
Беларуская мадэль дашкольнай адукацыі: якасць, даступнасць, адказнасць

У нашай краіне амаль 90 працэнтаў дзяцей ад года да шасці атрымліваюць дашкольную адукацыю

Некалькі гадоў таму на Рэспубліканскім педагагічным саўвядзе Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка высока ацаніў беларускую дашкольную адукацыю і падкрэсліў, што ахоп ёю дзяцей ва ўзростце ад трох до шасці гадоў у нас амаль 90 працэнтаў. І хоць дашкольная адукацыя ў Беларусі не з'яўляецца абавязковай, тым не менш большасць нашых дзяцей, да таго ж пайсці ў школу, наведваюць дзіцячыя сады. Яшчэ адзін немалаважны нюанс: у многіх краінах замежжа навучанне і

выхаванне малых да трох гадоў знаходзіцца пад патранатам сацыяльных ведамстваў, сістэмы аховы здароўя і інш. У нас гэтым займаецца Міністэрства адукацыі. Наколькі сур'ёзна, адказна і паспяхова — гавораць прыведзеныя вышэй факты. А за падрабязнасцямі мы звярнуліся да намесніка начальніка галоўнага ўпраўлення — начальніка аддзела дашкольнай адукацыі Міністэрства адукацыі Беларусі кандыдата педагагічных навук Альбіны ДАВІДОВІЧ.

СТАР. 3

Разумныя грошы

КАБ ФІНАНСЫ НЕ СПЯВАЛІ РАМАНСЫ

Як зарабіць шмат грошай і не страціць ужо назапашанае?

Як звычайна, вакол прымянення грошай шмат нявызначанасцяў, некаторыя варыянты інвеставання сталі ўжо недаступныя, але з'явіліся новыя (напрыклад, дэпазіты ў юанях). Мы спыталі ў экспертаў, дзе цяпер выгадна захоўваць грошы і што рабіць з зашкараванымі або 50 тысяч «баксаў» у эквіваленце.

Адукаваныя людзі загалды плануюць свае фінансавыя патакі, размяркоўваючы іх па перспектывных кірунках, тым самым забяспечваючы сабе нябеднае жыццё. Адзін вядомы фінансіст казаў: «Ніколі не ўкладвайце грошы ў ідэю, якую вы не можаце растлу-

мачыць на пальцах». Што сёння можа прынесці нам рэальную выгаду і ў якім выглядзе лепш захоўваць свае грошы?

Не нашы «паперкі»

Набыццё замежнай валюты — адзін з самых разумелых інструментаў. Калі фінансавыя магчымасці абмежаваныя ў выкарыстанні іншых спосабаў захавання і прымянення грошай, тады валюта з'яўляецца класічным кансерватыўным спосабам зберажэння, тлумачыць фінансавы кансультант Дзівана КУЗНЯЦОВА.

СТАР. 3

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

Германія не зможа цалкам аднавіць прамысловасць пасля спаду

Прамысловы сектар Германіі не зможа поўнасьцю пераадолець наступствы спаду апошніх гадоў і вярнуцца да паказчыкаў да 2019 года, паведамляе ТАСС са спасылкай на даследаванне агенцтва Bloomberg.

Паводле даных, атрыманых у выніку даследавання, поўнае ўзнаўленне прамысловага сектара краіны пасля пандэміі і нядаўняга энергетычнага крызісу немагчыма. Варта чакаць цыклічнае аднаўленне прамысловасці па меры змякчэння грашова-крэдытнай палітыкі і аднаўлення попыту. Аднак, па меркаваннях экспертаў, вяртання да паказчыкаў, якія былі да 2019 года, не здарыцца.

Адзначаецца, што сярэднегадавы тэмп прыросту патэнцыяльнай валавой дабаўленай вартасці ў прамысловым сектары ў мінулым годзе знізіўся да 0,5 працэнта (у 2019 годзе — 1,5 працэнта), што можа прывесці да дэфіцыту вытворчага патэнцыялу.

Па інфармацыі агенцтва Bloomberg, Федэральны банк Германіі прагназуе эканамічны рост краіны на 0,3 працэнта ў 2024 годзе, заўяўляючы, што ўздзям працягваецца.

ца. Аднак аднаўленне прамысловага сектара застаецца марудным, апошняе звесткі сведчаць аб зніжэнні аб'ёму прамысловай вытворчасці.

Суд Эквадора палічыў парушэнні правы... ракі

Эквадорскі суд паставіў, што забруджванне навакольнага асяроддзя парушае правы Мачангары, ракі, якая працякае праз сталіцу краіны, горад Кіта. Падставой для такога рашэння стала Канстытуцыйная дзяржавы, дзе зацверджаны «правы прыродных элементаў, такіх як ракі». Мэрыя сталіцы ў сваю чаргу падала апеляцыю на пастанову суда. Аднак да яе разгляду ўрад павінен прадставіць план па ачысці ракі. А экалагі ўжо назвалі судовы вердыкт «гістарычным».

Як высветлілася, Кіта, горад з населенцтвам у 2,6 мільёна чалавек, сістэматычна скідае адходы і забруджвальныя рэчывы ў Мачангару, якая бярэ свой пачатак у Андах. Ачыстка сцёкавых вод практычна не вядзецца, і рака нясе тоны адходаў. Па ацэнках спецыялістаў, сярэдняе ўзровень кіслароду ў рацэ складае 2%, што не спрыяе жыццядзейнасці флары і фаўны.

Дарэчы, у некаторых раёнах Лацінскай і Паўночнай Амерыкі жыхары маюць канстытуцыйнае права на чыстае навакольнае асяроддзе, але Эквадор — адна з немногіх краін, якія прызнаюць права прыродных элементаў на пад'вяргання дэградацыі або забруджванню.

КОРАТКА

• Сёлета першы мільён тон збожжа намалацілі амаль на два тыдні раней, чым у 2023-м.

• Чырвоны ўзровень небяспекі з-за слякотаў аб'яўлены ў Беларусі на 13 ліпеня.

• Ратавальнікі правядуць па ўсёй краіне рэйды па папярэджанні гібель людзей на вадзе.

• Грамадзянам Беларусі, якія жывуць у РФ, плануецца даць права ўдзельнічаць у мясцовых выбарах.

• У Беларусі да кастрычніка адкрыецца сем новых вытворчасцяў па выпуску драўляных домакамплектаў.

• Стылізаваны ліхтар да 100-годдзя аргану гандлю ўстанавілі ў Брэсце.

Спажывец

ПРАЙДА І МІФЫ АБ ПАЎФАБРЫКАТАХ

У Год якасці мы задалі навукоўцам нязручныя пытанні аб тым, што «ўнутры» магазіннай пельменшкі або катлеткі

Замарожаныя пельмені, гатовыя катлеты, каўбаскі, мітболы, бліны і ўпакоўцы і іншыя паўфабрыкаты — мабыць, самыя спрэчныя з пункту гледжання дыетологаў ды і спажываючыя прадукты. З аднаго боку, іх прынята лічыць некарыснымі пры частым спажыванні, з другога — яны сапраўдна панацея для самых розных катэгорыяў людзей. Дык есці ці не есці? Насколькі бяспечная гэтая прадукцыя для здароўя?

— Паўфабрыкаты — да іх адносяцца пельмені і катлеты, каўбаскі, бліны, піца і г. д. — выпускаюцца як замарожанымі, так і астуджанымі, — тлумачыць загалдыца аддзела тэхналогіяў мясных прадуктаў РУП «Інстытут мяса-малочнай прамысловасці»,

кандыдат сельскагаспадарчых навук Святлана ГАРДЫНЕЦ. — Выпускаюцца яны як кулінарыямі, так і буйнымі і невялікімі мясаперапрацоўчымі прадпрыемствамі. Замарожаныя паўфабрыкаты вырабляюць у асноўным мясакамбінаты. Вытворчасць такой прадукцыі з

СТАР. 8

«СЛАВЯНСКІ БАЗАР» СТАЎ СЯМЕЙНЫМ СВЯТАМ, СВЯТАМ ТРАДЫЦЫЙНЫХ КАШТОЎНАСЦЯЎ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Сёлета прэмія прысуджана аўтарскаму калектыву ў складзе галоўнага архітэктара «Белдзярпраекта» Віктара Скробата, мастака-манументаліста, члена Беларускага саюза мастакоў Андрэя Пяткевіча, дырэктара Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь Аляксандра Храмога — за стварэнне музея ў Дзяржаўным мемарыяльным комплексе «Хатынь». Лаўрэатам прэміі стаў таксама пазаштатны аўтар Вадавецкага дома «Звязда» Уладзімір Ліхадзедаў за стварэнне і рэалізацыю гісторыка-асветніцкага праекта «Бацькаўшчына», выданне аўтарскіх кніг-альбомаў. Прэмія прысуджана таксама гендырэктару навукова-творчай установы культуры Краснадарскага края «Кубанскі казачы хор» Віктору Захарчанку за стварэнне цыкла песень «Беларусь», «Русь», «Цераз рэчаньку».

«Уручаем узнагароду самаму юнаму таленту — пераможцу дзіцячага песеннага конкурсу, маленькай зорачцы, якой яшчэ толкі трэба будзе зазісць на музычным небасхіле», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. Сёлета ўладальніца Гран-пры XXII Міжнароднага дзіцячага музычнага конкурсу стала прадстаўніца Узбекістана Ясмiна Хундiдзiнава.

«Гісторыя «Славянскага базару» працягваецца і будзе працягвацца»

«Вялікі дзякуй вам — арганізатарам форуму, артыстам, майстрам мастацтва і ўсім, хто штогод прыязджае ў Беларусь, каб правесці найлепшыя дні фестывальнага лета разам з намі. Дзякуючы вам гісторыя «Славянскага базару ў Віцебску» працягваецца і будзе працягвацца пасля нас разам з нашымі дзецьмі і ўнукамі. Жадаю ўсім бязмежнага натхнення і яркіх творчых ідэй! За кулісамі чакаюць сустрэчы з вамі вашыя любімыя артысты. Чакаюць гэтак жа, як і вы. Давайце разам аднавім і сэрцам, і душой», — пажадаў ўсім беларускі лідар.

XXIII Міжнародны фестываль мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску» Аляксандр Лукашэнка аб'явіў адкрытым. Па традыцыі адкрыццё свята абвясцілі пазыўныя «Славянскага базару». Свята пачалося!

За мінулыя гады віцебскі фестываль набыў заслужаны міжнародны аўтарытэт

Прывітальны адрас ад Прэзідэнта Расіі Уладзіміра Пуціна зачытаў намеснік старшыні Урада Расійскай Федэрацыі Аляксей Аварчук.

Уладзімір Пуцін падкрэсліў, што за мінулыя гады віцебскі фестываль, які праходзіць пад дэвізам «Праз мастацтва — да міру і ўзаемамаруму», набыў заслужаны міжнародны аўтарытэт. Для кампазітараў, спевакоў, паэтаў, мастакоў і артыстаў розных жанраў ён дае добрую магчымасць прадманстраваць талент і майстэрства, пагутарыць з калегамі і сябрамі, падзяліцца вопытам і творчымі планами. «Праграма «Славянскага базару» традыцыйна вельмі насычаная і вельмі разнастайная. Адзначу, што ў гэты раз асаблівае месца ў ёй займаюць мерапрыемствы, прымеркаваныя да двух значымых юбілеяў — 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нацысцкіх захопнікаў і 25-годдзя падпісання Дагавора аб стварэнні Саюзнай дзяржавы. Хацеў бы адзначыць усіх, хто ўнёс свой уклад у развіццё фестывалю. Упэўнены, што ён паслужыць высокім этам духоўнага адзінства і ўзаемаўзабагачэння культуры брацкіх славянскіх народаў, будзе садзейнічаць развіццю шматбаковага гуманітарнага супрацоўніцтва», — сказала ў прывітанні Уладзімір Пуцін пажадаў удзельнікам «Славянскага базару» натхнення і поспехаў, а яго гасцям — яркіх незабыўных уражанняў.

Валерыя СЦЯЦКО.

Горад Віцебск.

На мове міру і гармоніі гаворыцца з намі фестываль

Кожны новы дзень у святочным Віцебску не падобны на папярэдні. У праграме форуму мастацтваў — дзясяткі мерапрыемстваў самых розных жанраў, і, павярце, паспець на ўсе немагчыма. Мы пастараліся занатаваць самыя яркія і цікавыя моманты чацвёртага фестывальнага дня.

Па маршруце «Славянскага экспрэса»

11 ліпеня позна ўвечары адбылася цырымонія ўрачыстага адкрыцця XXIII Міжнароднага фестывалю мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску». Пасля афіцыйнай часткі шасцігадзіннага летняга амфітэатра запрасілі ў падарожжа на цягніку «Славянскі экспрэс» вядучыя Лера Кудраўцава, Паліна Шуба, Уладзімір Бярэзін і Аляксандр Сярэбранікаў. Гартаючы разам з артыстамі старонкі мінулага, сучаснасці і будучыні нашай суверэннай і незалежнай краіны, жыхары і госці горада на Дзвіне разам з фестывалем гаварылі на мове міру і гармоніі.

Нацыянальным танцавальным каларытам Беларусі і Расіі радавала нацыянальны балет «Кастрама» і дзяржаўныя акадэмічныя заслужаны харэаграфічны ансамбль «Харошкі». Неаднойчы выходзіла на сцэну сусветна вядомая і любімая артыстка Таісія Паваліч, разам з хорам яна выканала песню на украінскай мове. Мія Бойка і Міхаіл Шуфунцік даказалі сваёй кампазіцыяй, што артысты розных пакаленняў могуць паспяхова тварыць разам.

Адным з прыпынкаў фестывальнага цягніка стала гістарычная станцыя, на якой гледчыя разам з салістамі Марыінскага тэатра, Русланам Аляхом і Вікторыяй Алешка стаячы аддавалі даніну памяці героям-вызваліцелям, дзякуючы неспартнаму подзвігу якіх 80 гадоў таму Беларусь была вызвалена ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Чырвонай ніткай праз святочны канцэрт прайшла тэма 30-годдзя інстытута прэзідэнцтва ў нашай краіне, ёй прысвяціла песню «Наша заўтра» беларуская артыстка Ганна Благава. Значная падзея для ўсіх беларусаў — палёт у космас першай жанчыны-касаманюткі ў гісторыі суверэннай Беларусі Марыны Васілеўскай — таксама знайшла сваё адлюстраванне на сцэне Летняга амфітэатра ў касмічным харэаграфічным нумары. Сёлета брацкія краіны Беларусь і Расія адзначаюць 25-годдзе з дня падпісання пагаднення аб будаўніцтве Саюзнай дзяржавы. Свой музычны падарунак з гэтай нагоды падарылі беларуска Алена Ланская і расіянін Аляксандр Елаўскі.

Гэтым вечарам выходзілі на сцэну Дзіма Білан, Алег Газманов, Аляксандр Буйнов, Люся Чабачіна, Ані Лорак, Грыгорый Лепс, ВІА «Песняры», Аўра, Аляксандр Саладха, Анатоль Ярмаленка і ансамбль «Сябры» гасціна і па-беларуску запрасілі ўсіх песнякаў «Прыязжайце да нас у Беларусь!».

Традыцыяна неба над горадам расфарбавалі святочны салют.

ГРАН-ПРЫ ЕДЗЕ ВА УЗБЕКІСТАН

Раскрылася інтрыга XXII Міжнароднага дзіцячага музычнага конкурсу «Віцебск-2024». Галоўную узнагароду — Гран-пры — атрымала 10-гадовая Ясмiна Хундiдзiнава з Узбекістана. У першы конкурсны дзень яна выступіла пад нумарам «13» з кампазіцыяй «Voilà», якая

прынесла дзяўчынцы 69 балаў з 70 магчымых. У другі дзень Ясмiна выканала песню на роднай мове «Ручаёк», па выніках двух конкурсных этапаў юная зорачка набрала 139 балаў. З такім вынікам завяршыўся конкурс і для прадстаўніцы Мальты Каі, якая таксама атрымала 139 балаў, але журы аддало перавагу Ясмiне. Вакалістка атрымала дыплом, запаветную статутку і прэмію ў памеры пяці тысяч долараў.

Прадстаўніца Беларусі Злата Ярашэвіч у першы конкурсны дзень выканала кампазіцыю «Golden Slumbers», журы ацаніла вакалістку ў 67 балаў. У другі конкурсны дзень дзяўчына выканала песню на роднай мове «Сонца Беларусі» і атрымала 69 балаў. З агульным вынікам 136 балаў таленавітая беларусачка атрымала ІІІ прэмію конкурсу, тысячу долараў і спецыяльны прыз Парламенцкага Сходу Саюза Беларусі і Расіі. Такага ж прызга ўдастоены Кірыл Усаў з Расіі. Спецыяльная прэмія Ігара Лучанка сёлета прысуджана адной з самых маленькіх удзельніц конкурсу Марыі Награісалавіч з Босніі і Герцагавіны.

КАРАГОД КУЛЬТУР НА ВІЦЕБСКОЙ ЗЯМЛІ

4 ліпеня Беларусь афіцыйна стала членам Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва. На гэту значную і ганаровую для нашай краіны падзею не мог не адгукнуцца «Славянскі базар». Учора ў рамках фестывалю прайшоў першы ў гісторыі дзяржавы Дзень нацыянальных культур краін — членаў ШАС.

Мерапрыемства, якое прайшло ў Віцебску ўпершыню і мае для Беларусі вялікае значэнне, пачалося з сустрэчы міністраў культуры краін, якія ўваходзяць у арганізацыю, у міжнародным прэс-цэнтры. У ёй узялі ўдзел прадстаўнікі Беларусі, Расіі, Азербайджана, Узбекістана, Таджыкістана, Пакістана, Кыргызстана, КНР, Казахстана, Ірана і Індыі. Прыбыў у фестывальны Віцебск і генеральны скаратар ШАС Чжан Мін.

«Сёння ўжо на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь прымаю асабісты ўдзел у сустрэчы міністраў культуры краін — удзельніц ШАС, арганізатарам якой з'яўляецца Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь». Гэта першае мерапрыемства нашай арганізацыі, якое праводзіцца ў Беларусі пасля яе афіцыйнага ўступлення ў сям'ю ШАС. Мы перакананы, што частае ўзаемадзеянне паміж беларускім бокам і членамі сям'і ШАС сыграе вазможную ролю ва ўмацаванні ўзаемамаруму і паскарэнні інтэграцыі беларускага боку ў працэсе супрацоўніцтва ў рамках ШАС, закладзе трывалую аснову для далейшага развіцця ўзаемадзеяння. Менш чым праз 10 дзён пасля свайго афіцыйнага ўступлення

ў ШАС Беларусь ужо ў поўнай меры прадэманстравала тое вялікае значэнне, якое яна надае супрацоўніцтву ў рамках арганізацыі», — адзначыў Чжан Мін.

Міністр культуры Беларусі Анатоль Маркевіч расказаў, як цесна Сінявокая супрацоўнічае з брацкай Расіяй у сферы культуры, і акрэсліў перспектывы і прапановы для такога ж ўзаемадзеяння з краінамі Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва. «Беларусь гатова прапанаваць адораным маладым людзям з краін ШАС магчымасці прафесійнай падрыхтоўкі і стажыровак у аічных ВНУ, каледжах, універсітэтах і творчых конкурсах, фестывалю і г.д.н. У сваю чаргу мы заўсёды гатовы падтрымаць новыя творчыя ініцыятывы ў рамках ШАС, такія як прапанаванае Расіяй адраджэнне

25 ГАДОЎ ПУРУЧ

Сёлета спаўняецца 25 гадоў з дня падпісання пагаднення аб будаўніцтве Саюзнай дзяржавы. Не першы год у рамках «Славянскага базару» праходзіць не адзін, а некалькі Дзён Саюзнай дзяржавы. Старт урачыстым мерапрыемствам на цырымоніі адкрыцця фестывалю дало ўручэнне Прэміі СД у галіне літаратуры і мастацтва за 2023—2024 гады. Учора Дзяржаўны скаратар Саюзнай дзяржавы Дзмітрый Мезенцаў, старшыня Віцебскага абласнога Савета дэпутатаў Дзмітрый Дзямідаў, а таксама дэлегацыі Беларусі і Расіі ўсклалі кветкі да Вечнага агню, аддаўшы даніну памяці героям, якія цаной свайго жыцця заваявалі мір і незалежнасць.

У Віцебскім дзяржаўным універсітэце імя П. М. Машарава адбыўся круглы стол «Саюзная дзяржава Беларусі і Расіі: 25 гадоў умацавання культурных і духоўных традыцый», у якім узялі ўдзел Дзмітрый Мезенцаў, намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Уладзімір Пярцоў, міністр інфармацыі Марат Маркаў, намеснік міністра культуры Расійскай Федэрацыі Андрэй Малышаў і іншыя ганаровыя госці, а таксама артысты і культурныя дзеячы.

«Мы павінны выканаць сёння дзве задачы, і гэтыя задачы стаяць перад намі зусім канкрэтна. Мы абавязаны дамінаваць у сваёй інфармацыйнай прасторы. Я ў дадзеным выпадку кажу аб прасторы Саюзнай дзяржавы. А каб дамінаваць, неабходна ствараць новыя інструменты, якія будуць замяняць у тым ліку і тыя, што нам навязвалі на працягу многіх гадоў», — сказаў міністр інфармацыі Беларусі Марат Маркаў. Ён падкрэсліў, што работа па стварэнні такіх інструментаў будзе праводзіцца падчас фарміравання агульнага медыяхолдынга Саюзнай дзяржавы.

На Пушкінскай плошчы свята народнай культуры і традыцый у фармаце оpen-air сабрала найлепшыя беларускія і расійскія калектывы, якія на працягу дня радалі горадчан і гасцей паўночнай сталіцы вакальнымі і харэаграфічным нумарамі. На адкрытую сцэну ў гістарычным сэрцы Віцебска выйшлі ансамбль песні і танца «Белогор'е», народны ансамбль Расійскай акадэміі музыкі імя Гнесіных, ансамбль казачкай песні і пляскай «Разгуляй» і іншыя. Нават шквалісты лёнчы, які зусім нечакана учора абрушыўся на фестываль, не паўплываў на бадзёрны настрой і атмасферу адзінства двух краін.

Увечары з аншлагам прайшоў гала-канцэрт «Народнае брацтва даражэйшае за ўсё каханае». Аб тым, наколькі важна ў такіх няпростых часах быць поруч і кроўчыць у развіцці разам, на мове музыкі расказалі Зара, Міхаіл Турэцкі і арт-група «Хор Турэцкага», Анатоль Ярмаленка і ансамбль «Сябры», Вікторыя Алешка і іншыя.

Аляксандра ГВОЗДЗЕВА.

Глабальны кантэкст

Ад міжурадавых гандлёвых пагадненняў да правядзення кінафестывалю

Новыя ініцыятывы Беларусі на Парламенцкім форуме БРІКС

У другі дзень X Парламенцкага форуму БРІКС у Санкт-Пецярбургу кіраўнікі абедзвюх палат беларускага парламента выступілі з ініцыятывамі па тэме пленарных пасяджэнняў у пашыранным фармаце.

Выкарыстоўваць практычны вопыт усіх для пераадання крызісу

Старшыня Палаты прадстаўнікоў Ігар Сергяенка ўдзельнічаў у пленарным пасяджэнні ў пашыранным фармаце на тэму «Роля парламентаў у процідзеянні фрагментарнаму шматбаковаму гандлёваму і пераходнаму паргроз, звязаным з наступствамі глабальных крызісаў».

Выступаючы на пасяджэнні, Ігар Сергяенка адзначыў: «Нас многае звязвае — у першую чаргу імкненне да справядлівага светаўладкавання, непадзельнай бяспекі і ўзаемавыгаднага міжнароднага супрацоўніцтва, якое ў роўнай ступені адпавядае інтарэсам кожнага з удзельнікаў аб'яднання». На думку спікера, парламентам як выразніку інтарэсаў сваіх выбаршчыкаў нусьць асаблівае адказнасць за ўсталяванне сучасных вылікаў і паргроз. Бо разбураўне сістэмы міжнароднага права і глабальныя крызісы, штурхна стварэння асобнымі краінамі для захавання сваёй гегемоніі, сталі ўяўляць рэальную пагрозу беспяспекі інавацыяў і развіццю высокатэхналагічнага вытворчасці. У сувязі з гэтым ён вылучыў некалькі ключавых кірункаў узаемадзеяння. Першае — вырашэнне пытанняў аб раўнапраўным членстве краін ва ўніверсальных і рэгіянальных міжнародных арганізацыях — без якіх небудзь абмежаваная. «Разам з тым мы гатовы рабіць усё магчымае, каб такія структуры забяспечвалі ў роўнай ступені інтарэсы ўсіх удзельнікаў, а не асобных краін або вузкага кола дзяржаў», — сказаў Ігар Сергяенка.

Другі кірунак — пашырэнне ўзаемадзеяння па фарміраванні і развіцці міжнародных арганізацый, якія садзейнічаюць эканамічнаму, фінансавому, гуманітарнаму і іншаму супрацоўніцтву, забяспечваючы непадзельнай бяспекі. «Толькі так мы зможам эфектыўна процідзейнічаць фарміраванню блокаў у сусветнай эканоміцы і ўзнікненню гандлёвых войнаў, росту колькасці гарачых канфліктаў і іх лакалізацыі», — падкрэсліў спікер. — Трэцяе — развіццё двухбаковага і шматбаковага дагаворна-прававога базі праз ратыфікацыю між-дзяржаўных і міжурадавых пагадненняў, якія маюць на моц стварэнне прыжурных, справядлівых і ўзаемавыгадных умоў гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва».

«Чацвёрты кірунак — распрацоўка міжнародных правіл і стандартаў, якія ўніфікуюць патрабаванні пры ажыццяўленні канкрэтных відаў дзейнасці, і іх імплементацыя ў нацыянальнае заканадаўства. Беларусь мае ў гэтым немалы вопыт, знаходзячыся ў іншых інтэграцыйных аб'яднаннях. Значную цікавасць для нашай краіны ўяўляюць агучаныя ў рамках БРІКС ініцыятывы, накіраваныя на развіццё разліковай плацежнай сістэмы, новых падыходаў да фарміравання рэзэрвовых валот, пашырэння супрацоўніцтва ў сферы інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій. Пятны кірунак — умацаванне міжпарламенцкага супрацоўніцтва».

Асобна Ігар Сергяенка адзначыў значнасць ролі заканадаўчых органаў у захаванні суверэнітэту і супрацьдзеянні знешняму ціску, пачынаючы ад нелегітымных санкцый, іншых абмежавальных мер і заканадаўчых дэструктыўным інфармацыйным уздзеяннем. У мэтах абароны ад названых негатывных фактараў у Беларусі прыняты шэраг законаў, якія на практыцы даказалі сваю эфектыўнасць. «Мы гатовы падзяліцца сваім вопытам у гэтай сферы», — сказаў Ігар Сергяенка. — Мы таксама гатовы рабіць усё неабходнае для забяспечвання глабальнай харчовай бяспекі».

«Па нашым перакананні, міжнародныя парламенцкія структуры павінны адгрываць істотную ролю ў працэсе фарміравання аб'яднальнага парадку дня і пошуку кропкаў спалучэння адпаведных ініцыятыў», — сказаў Ігар Сергяенка. Ён заклікаў прадстаўнікоў прысутных на форуме дзяржаў унесці свой паслыны ўклад у рэалізацыю беларускай ініцыятывы па распрацоўцы праграмага документа — Хартыі разнастайнасці і шматпалярнасці ў XXI стагоддзі.

Фарміраваць ідэйна-светапоглядную аснову

Кіраўнік беларускай парламенцкай дэлегацыі Старшыня Савета Рэспублікі Наталля Качанава учора ўдзельнічала ў пленарным пасяджэнні ў пашыранным фармаце на тэму «Міжпарламенцкае супрацоўніцтва ў гуманітарнай і культурнай сферы».

У сваім выступленні Наталля Качанава адзначыла, што Беларусь, несумнянна, зацікаўлена ў плённым супрацоўніцтве з усімі ўдзельнікамі Аб'яднання ва ўказаных сферах. Паводле яе слоў, сітуацыя ў свеце мяняецца з кожным днём, і асабліва хутка развіваюцца сучасная сістэма адукацыі, навука і тэхналогіі.

«Толькі калі стратэгічныя высновы дакладныя, стратэгічнае планаванне навукова абгрунтаванае, можна ўтрымліваць перадавыя пазіцыі ў глабальнай эканамічнай канкурэнцыі. У імя прагрэсіўнай будучыні нашых народаў і дзяржаў галоўнай рухальнай сілай развіцця мы абавязаны зрабіць інавацыі», — сказала яна. У рамках рэалізацыі гэтага пасылу беларускі бок прапануе развіваць практыку студэнцкага і выкладчыцкага абмену, ўзаемагня ўдзелу ў навуковых мерапрыемствах, семінарах, сімпозіумах, праводзіць конкурсы навукова-тэхнічных праектаў, садзейнічаць сумеснай навукова-даследчай і экспертнай дзейнасці. Гэта дазволіць сінкранізаваць намаганні ўсіх удзельнікаў аб'яднання на гэтым кірунку.

Наталля Качанава агучыла таксама надзённае пытанне гуманітарнага парадку дня — дыскрымінацыю ў спорце, якая ператварылася ў інструмент пакарання палітычна непажаданых — суверэнных краін, якія праводзяць самастойную ўнутраную і знешнюю палітыку ў інтарэсах уласных народаў. Такага ў гісторыі алімпійскага руху не было ніколі. «Як вядома, толькі ў сулменнай барацьбе нараджаецца надзея на перамогу. У сувязі з гэтым мы вітаем Гулькі БРІКС і шчыра дзякуем усім арганізатарам і удзельнікам», — сказала яна і выказала ўпэўненасць, што традыцыі іх правядзення будзе спрыяць адраджэнню супраўданага духу алімпійскага руху і ўвасабленню ў жыццё яго галоўнага прынцыпу: спорт — па-за палітыкай.

«Нам неабходна больш актыўна развіваць культурны турызм, запрашаць адзін аднаго да ўдзелу ў міжнародных фестывалюх, якія праводзіцца ў нашых краінах, арганізоўваць тэатральныя гастролі і кніжныя кірмашы», — сказала спікер і прапанавала правесці Дні нацыянальных культур краін — удзельніц БРІКС-плюс у рамках «Славянскага базару», а таксама арганізаваны ў гэтыя ж дні прэс-тур.

У наступным годзе краіны БРІКС плануецца стварыць сваю кінаакадэмію і заснаваць штогадовае кінапрэмію. Для Беларусі будзе вялікім гонарам прымаць адзін з такіх кінафестывалюх, падкрэсліла Наталля Качанава.

Не менш важным, на яе думку, уяўляецца супрацоўніцтва краін — удзельніц аб'яднання па лініі жаночых і маладзёжных аб'яднанняў, грамадскіх рухаў працоўных, экалагічнай, рэгіянальнай і экспертнай дыпламатыі. Такія фарматы дазваляць дынамічна працоўваць аб'яднаўчы парадкаў для БРІКС і больш поўна абмяняцца нацыянальным вопытам.

Таксама Наталля Качанава выказала поўную падтрымку ініцыятыве расійскіх калег аб актыўным удзеле ў рабоце аб'яднання жанчын-парламентарыяў і сустрэчы маладых парламентарыяў краін — удзельніц БРІКС на палях Парламенцкага форуму. «Лічым перспектывым рэгулярны форум маладых парламентарыяў БРІКС-плюс. Адным з топавых культурна-адукацыйных маладзёжных праектаў можа стаць маладзёжны маршрут па памятных месцах нашых народаў», — сказала яна.

«Цывілізацыйная місія парламентарыяў у тым, каб фарміраваць ідэйна-светапоглядную аснову і культуру жыцця ў новым, светлапоглядным свеце, быць той пуцяводнай зоркай, якая павядзе за сабой да святла ў бездані татальнай турбулентнасці, нывызначанасці і напружанасці сучаснага свету», — падкрэсліла Старшыня Савета Рэспублікі.

Таксама Наталля Качанава і Ігар Сергяенка на палях форуму правялі шэраг двухбаковых сустрэч са сваімі калегамі-парламентарыямі іншых краін.

Паводле прэс-службы Палаты прадстаўнікоў і Савета Рэспублікі.

Беларуская мадэль дашкольнай адукацыі: якасць, даступнасць, адказнасць

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)
— Альбіна Леанідаўна, якія най-больш актуальныя задачы стаяць сёння перад сферай дашкольнай адукацыі?

— У год якасці ў сістэме дашкольнай адукацыі асноўную ўвагу мы як і раней аддаём. Якасць адукацыйных паслуг, адукацыйнага працэсу і адпаведных умоў. Пад умовамі разумеем не толькі забяспечанасць матэрыяльна-тэхнічнай базай, аснашчанасць дзіцячых садкоў сучаснымі сродкамі навучання, дзе, дарэчы, асабліва акцэнт робім на сучасным надворным абсталяванні. Але ж галоўнай мэтай для нас было і застаецца забяспечыць установы дашкольнай адукацыі кваліфікаванымі педагогічнымі кадрамі і якаснымі вучэбнымі праграмамі і выданнямі.

— Цікава ведаць, што ўключана ў сябе сучасная вучэбная праграма для дашколятаў.

— Вучэбную праграму дашкольнай адукацыі і адукацыйны стандарт дашкольнай адукацыі мы абнавілі ў 2022 годзе, тыявы вучэбны план дашкольнай адукацыі — у 2023-м. У чым асноўныя змены? Безумоўна, гэта перагляд зместу дашкольнай адукацыі з улікам сучасных тэндэнцый.

Праграма комплексная і ўключае ў сябе шэраг адукацыйных абласцей. Гэта «Фізічная культура», «Дзіця і грамадства», «Элемэнтарны матэматычны ўвучэнні», «Дзіця і прырода», «Развіццё маўлення і культура маўлення зносінаў», «Падрыхтоўка да навучання грамадства», «Выяўленчае мастацтва», «Музычнае мастацтва», «Мастацкая літаратура».

У мэтак удасканалення работы па патрыятычным выхаванні, фарміраванні ў дзіцяці дашкольнага ўзросту традыцыйных каштоўнасцей устаноў і адпаведных кампетэнцый у адукацыйным стандарце і вучэбнай праграме дашкольнай адукацыі абноўлены змест раздзела «Сацыяльна-маральнае і асобнае развіццё». Пачынаючы з сярэдняй групы (ад чатырох да пяці гадоў) і гэты раздзел уключаны новы адукацыйны кампанент «Асновы грамадзянска-патрыятычнай культуры».

— Ці ўлічваецца ўзрост дзіцяці?

— Абавязкова. Змест у адукацыйных абласцях прадстаўлены па гадах жыцця: ад нараджэння да аднаго года, ад аднаго да двух гадоў, ад двух да трох гадоў, ад трох да чатырох гадоў, ад чатырох да пяці гадоў, ад пяці да шасці і ад шасці да сямі гадоў з улікам значнасці кожнага перыяду жыцця ў яго развіцці.

— Згадзіцеся, дзетсадаўцы — асабліва група, назавём так, вучэбны. І пачаць да іх патрэбен быць асаблівым. Як з гэтым спраўляюцца педагогі? Хто і што ім дапамагае?

— Асаблівы падыход патрэбен для дзіцяці любога ўзросту. Што датычыцца дапамогі — распрацаваны метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі работ на фарміраванні асноў грамадзянска-патрыятычнай культуры з выхаванцамі і іх бацькамі.

Мы ў прынцыпе актыўна працуем у дадзеным кірунку. Праводзім шэраг тэматычных мерапрыемстваў, прычым на розных узроўнях: абласным, раённым, гарадскім. Гэта акцыі, інфармацыйна-адукацыйныя праекты і конкурсы, дыялогавыя пляцоўкі, дыскусійныя платформы, інфармацыйныя сустрэчы, анлайн-форумы, інтэрактыўныя пляцоўкі, у тым ліку з удзелам прадстаўнікоў Генеральнай пракуратуры Рэспублікі Беларусь. Не так даўно, напрыклад, прайшоў рэспубліканскі семінар «Гісторыка-культурнае спадчына беларускага народа ў адукацыйнай прасторы дашкольнай адукацыі».

Сёлета пачалася распрацоўка інтэрактыўных дыдактычных гульніў па грамадзянскім і патрыятычным выхаванні дзіцяці дашкольнага ўзросту. Адпаведнае навуковае даследаванне праводзіцца Беларускай дзяржаўнай педагогічным універсітэтам імя Максіма Танка. Яшчэ адзін важны аспект у гэтым кірунку — работа ў цесным узаемадзеянні з сям'ямі выхаванцаў.

— Вучэбныя выданні для дашкольнага выхавання. Які іх спектр, які яны рыхтуюцца і выпускаюцца?

— Сёння ўжо можна казаць аб стварэнні ў Беларусі адукацыйнай школы навуковых даследаванняў у галіне распрацоўкі вучэбных выданняў па дашкольнай адукацыі. Неабходна будова цэласнай адукацыйнай прасторы, у тым ліку на этапе пераходу дзіцяці з устаноў дашкольнай адукацыі на першую ступень агульнай сярэдняй, навуковага кіравання гэтым працэсам, вырашэння праблем метадычнага забеспячэння на аснове прынцыпаў сістэматычнага падыходу разглядалася беларускімі навукоўцамі Якавам Каламінскім, Наталіяй Старжынскай, Лізаветай Панько, Ірынай Жытко, Раісай Касцяноў, Дзіннай Дубінай і іншымі.

Што датычыцца спектра — ён досыць шырокі: дапаможнікі, вучэбныя, вучэбна-метадычныя і вучэбна-глядныя дапаможнікі, хрэстаматыі.

У 2023 годзе было выдадзена восем найменшых вучэбных выданняў для выхаванцаў старэйшых груп ад пяці да сямі гадоў, шацэнцаў найменшых вучэбных выданняў для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі.

У 2024 годзе таксама ўжо выдадзена восем найменшых вучэбных дапаможнікаў вучэбна-метадычнага комплексу «Мае першыя ўрокі». Ішчэ дзесяць найменшых вучэбных выданняў для педагогаў дзіцячых садкоў — у плане выпуску.

— Эксперымэнты і інавацыі — апошнія гады ў школах краіны апрабаваліся некалькі пільных праектаў. Як ідуць справы з эксперымэнтамі ў сферы дашкольнай адукацыі?

— І эксперыментальная, і інавацыйная дзейнасць ажыццяўляецца даволі актыўна. У гэтым годзе, напрыклад, 76 устаноў дашкольнай адукацыі краіны ўдзельнічалі ў рэалізацыі чатырох эксперыментальных праектаў, 117 садкоў апрабавала дзевяць інавацыйных праектаў.

Тэматыка праектаў вельмі разнастайная: логіка-матэматычнае развіццё выхаванцаў старэйшага дашкольнага ўзросту, персанальнае суправаджэнне дзіцяці з асабліва цяжкімі псіхіфізічнымі развіццямі, фарміраванне інклюзіўнай адукацыйнай прасторы.

З гэтага года мы пачалі рэалізацыю Праграмы развіцця і ўдасканалення дашкольнай адукацыі на 2024—2025 гады. Мерапрыемствы праграмы прадугледжваюць арганізацыйнае і змястоўнае забеспячэнне адукацыйнага працэсу, рэсурснае забеспячэнне, удасканаленне матэрыяльна-тэхнічнай базы. Асабліва ўвага — інфармацыйнаму суправаджэнню.

Плануем правесці ў новым фармаце конкурс прафесійнага майстэрства — «Найлепшы педагог устаноў дашкольнай адукацыі». У ім возьмуць удзел не толькі выхавальніцы дашкольнай адукацыі, але і іншыя педагогі дашкольнага ўзросту, напрыклад кіраўнікі фізічнага выхавання, музычныя кіраўнікі. У цяперашні час распрацоўваецца канцэпцыя конкурсу.

Зменіцца і фармат работы Рэспубліканскага савета кіраўнікоў дашкольнай адукацыі, які возьме на сябе каардынацыйны дзейнасці рэгіянальных аб'яднанняў. Яго функцыі значна пашырацца з улікам уваходжання ў структуру Беларускага педагогічнага таварыства.

Планаў і перспектывы развіцця шмат. Работа над удасканаленнем нацыянальнай сістэмы дашкольнай адукацыі не спыняецца ні на дзень.

— Аб будзённым — Пагаворым аб тым, што сёння найбольш хваляе бацькоў. Напрыклад, аб змене графіка работ устаноў дашкольнай адукацыі.

— У нашай краіне на дзяржаўным узроўні ствараюцца ўсе ўмовы для таго, каб дзеці наведвалі ўстановы дашкольнай адукацыі, а іх бацькі мелі магчымасць працаваць. На неабходнасць паглядзець на рэжым работы дзіцячых садкоў і падстроіцца пад бацькоў, завастрыв увагу на сустрэчы з актывам Беларускага саюза жанчын 5 сакавіка 2024 года і кіраўнік нашай дзяржавы.

На заканадаўчым узроўні гэта пытанне ўрэгулявана. Так, пунктам 3

артыкула 139 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адукацыі вызначана, што час знаходжання выхаванцаў ва ўстанове адукацыі вызначаецца заснавальнікам устаноў адукацыі ў адпаведнасці з запятымі законаўных прадстаўнікоў выхаванцаў і можа складаць ад двух да сямі гадзін, 10,5 гадзіны, 12 гадзін, 24 гадзіны. Падкрэсліваю, у адпаведнасці з запятымі законаўных прадстаўнікоў выхаванцаў.

Адзіных прынцыпаў па вызначэнні рэжыму работы няма. Акрамя запяты бацькоў, заснавальнік вызначае яго з улікам статусу населенага пункта: горад, вёска, аграгарадок, абласны ці раённы цэнтр. Улічваюцца наўнянасць у населеным пункце гораду/вясельнага прадпрыемстваў, іх рэжым работы і іншыя нюансы.

На сёння 2908 устаноў дашкольнай адукацыі Беларусі функцыянуюць 10,5 гадзіны, 822 — 12 гадзін, 24 гадзіны працуюць 16 садкоў.

На дадзены момант перад мясцовымі ўладамі пастаўлена задача перагледзець загрузчанасць дзіцячых садкоў з улікам работы прадпрыемстваў і арганізацый.

— Якія ішчэ запяты бацькоў знаходзяць станоўчы водгук?

— У дзіцячых садках ствараюцца ўмовы для адкрыцця і функцыянавання груп кароткачасовага, ад двух да сямі гадзін, знаходжання: сезонных пляцоўкі, пляцоўкі для гульніў, прагулянак, групы выхаднага дня, вячэрня, адаптацыйныя, «матчыны школы» і іншыя.

— Ці хапае сёння ў краіне устаноў, якія рэалізуюць праграму дашкольнай адукацыі?

— У мінулым годзе ў нас працавала 3750 такіх устаноў, у тым ліку непасрэдна устаноў дашкольнай адукацыі — 2795. У іх атрымлівалі дашкольную адукацыю каля 355,7 тысяч выхаванцаў. Згадзіцеся, лічба немалая.

Прыяду яшчэ крыху лічбаў, бо без іх не абійсцяцца. На 1 ліпеня 2024 года адкрыты тры ўстановы на 650 месцаў у Мінскай, Гродзенскай і Магілёўскай абласцях, а ўсяго ў 2024 годзе заплянавана будаўніцтва 15 садкоў на 3550 месцаў. Яны з'явіцца ў Віцебскай, Лепель, Оршы, Наваполацку, Брэсце, Гомелі, Гродне, Смілавічах, Лагойску, Баранулянах, Магілёве і Мінску. У наступныя два гады заплянавана будаўніцтва яшчэ 23 дзіцячых садкоў.

— Чо датычыцца хапае ці не хапае... У краіне дзіцячых садкоў дастаткова і нават ёсць свабодныя месцы. Праблема крокавай даступнасці існуе толькі ў мікрараёнах-новабудоваў.

лях, дзе шмат дзетак дашкольнага і школьнага ўзросту. Напружаная сітуацыя ў Мінскім раёне, дзе 2340 дзіцяцей пакуль не забяспечаны месцамі ў найбліжэйшых садках. Менавіта тут ажаццяўляецца будаўніцтва новых дашкольных устаноў. Часова вырашаем праблему з дапамогай сталічных дзіцячых садкоў, арганізуем падвоз дзіцяці да іх. Упэўнена, хутка сітуацыя паляпшыцца.

— Як бацькі змогуць знайсці інфармацыю аб наўнянасці і колькасці свабодных месцаў у дзіцячых садках?

— Праз інтэрактыўныя карты, якія змяшчаюць спасылкі на ўсе дзіцячыя садкі рэгіёнаў, Мінска, прычым не толькі на інтэрнэт-партале Міністэрства адукацыі, але і на сайтах камітэта па адукацыі Мінгарвыканкама, галоўных упраўленняў адукацыі абласных выканкамаў.

Як гэта выглядае на практыцы? Адкрываецца інтэрактыўную карту, напрыклад, Мінска і сярэд пранаваных варыянтаў узроўня адукацыі — дашкольнай, агульнай сярэдняй, дадтаковай — выбіраецца дашкольную адукацыю. Пасля гэтага выбіраецца адміністрацыйны раён сталіцы, умоўна, Маскоўскі. Пры націску на яго абразок адкрываецца адукацыйная сетка устаноў дашкольнай адукацыі Маскоўскага раёна. У сетцы можна выбраць дзіцячы садок, размешчаны побач з месцам пражывання ці рэгістрацыі сям'і дзіцяці, месцам работы бацькоў ці навучання старэйшых дзіцяці і іншае. Устаноў дашкольнай адукацыі, у якіх маецца пяць і больш свабодных месцаў, выдзелены на карце зялёным колерам.

Націснуўшы на абразок дзіцячага садка, можна даведацца аб наўнянасці свабодных месцаў у канкрэтных узроставых групах, а пры пераходзе па спасылцы на сайт устаноў атрымаць больш поўную інфармацыю пра яе.

— Што патрэбна, каб атрымаць месца ў дашкольнай установе?

— Па-першае, стаць на ўлік. А гэта, некаторыя бацькі аб гэтым забываюць і потым скардзіцца, што не атрымалі месца непасрэдна ў той установе дашкольнай адукацыі, у якой чакалі.

Пачынаць падрыхтоўку да пастаноўкі для пастаноўкі на ўлік неабходна загадваць адпаведна тэрмінам вельмі складана. Устаноў бацькі робяць гэта адразу пасля нараджэння дзіцяці, асабліва ў мікрараёнах-новабудоваў.

Звяртаю ўвагу, што на інтэрнэт-партале Міністэрства адукацыі ў раздзеле «Дашкольная адукацыя»

ў рубрыцы «Бацькам дашкольнай» размешчана інфармацыя аб тым, як удакладваць дзіця ў дзіцячы садок.

— Для маладых бацькоў

— Усё ж такі давайце правядзем невялічкі лікбэз для тых, перад кім стаіць задача ўладзіць сваё дзіця ў садок. Як кажуць, раскладзём па палічках.

— Для пастаноўкі на ўлік аднаму з бацькоў (законнаму прадстаўніку) дзіцяці неабходна звярнуцца ў мясцовыя выканаўчыя і распарадчыя органы па месцы знаходжання устаноў адукацыі. Як правіла, гэта служба «Адно акно».

Пры звароце прадставіць наступныя дакументы:

— пашпарт ці іншы дакумент, які сведчыць асобу законнага прадстаўніка дзіцяці;

— пасведчанне аб нараджэнні дзіцяці (пры яго наўнянасці — для дзіцяці, якія з'яўляюцца непаўналетнімі замежнымі грамадзянамі і асобамі без грамадзянскага, якім дадзены статус бежанца, дадтаковай абароны ці прытулку ў Рэспубліцы Беларусь);

Законнаму прадстаўніку будзе пранавана започыць заяву па ўстаноўленай форме, пасля чаго дзіця будзе лічыцца пастаўлена на ўлік для атрымання дашкольнай адукацыі, спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі. Форма заявы аб пастаноўцы на ўлік прадугледжвае ўказанне да трох устаноў дашкольнай адукацыі.

Як згадвалася раней, крытэрыямі выбару могуць выступаць размяшчэнне дзіцячага садка ў зоне пешаходнага доступу, яго блізкасць да месца работы бацькоў альбо месца навучання іншых дзіцяці, а таксама від устаноў адукацыі (дзіцячы садок, санаторны дзіцячы садок, спецыяльны дзіцячы садок і інш.), адпаведная матэрыяльна-тэхнічная база, кадравы патэнцыял і гэтак далей.

А на заканчэнне ў мяне ёсць добрая навіна, якая звязана з пытаннямі падачы дакументаў, — цяпер ажыццяўляюцца мерапрыемствы па перавозе ў электронную форму адміністрацыйных працэдур па пастаноўцы на ўлік дзіцяці ў мэтак атрымання імі дашкольнай адукацыі, спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі, а таксама выдачы накіравання ва ўстанову адукацыі.

Алена ВІНАГРАДАВА, Фота Лізаветы ГОЛАД.

КАБ ФІНАНСЫ НЕ СПЯВАЛІ РАМАНСЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Але важна разумець, што купля валюты — гэта спосаб не прымножыць грошы, а дыверсіфікаваць зберажэнні і ў найлепшым выпадку захаваць, але не зарабіць. Долар і еўра схільныя да інфляцыі, як і беларускі рубль, хоць у іх яна іншая. У кароткатэрміновы перспектыве гэта часам не працуе абсалютна. І нават навіна пра тое, што ў чарговы пакет санцыі ЗША трапіла Маскоўская біржа, толькі часова ўстрымвала расійскіх і айчынных аматараў замежнай валюты.

Фінансавыя аналітыкі тады растлумачылі, што раэне спыніць таргі доларам, а следам і еўра (у Расіі), хоць еўрапейскія ўлады не накладвалі ніякіх санкцый на Маскоўскую біржу, нічога не мяняе. Бо курс кожнага вызначае Цэнтрабанк РФ, для гэтага біржа не патрэбна. Тым больш на ёй па-ранейшаму гандлююць юаням — на сёння асноўнай валютай расійскага фінансавога рынку. А праз яе лёгка з дапамогай крос-курсаў вызначыць кошт і долара, і еўра.

Па словах экспертаў, усе чуткі аб магчымых праблемах з абменам валюты, яе даступнасцю не маюць пад сабой ніякай падставы: ніхто ні ў Расіі, ні ў Беларусі «адмяняць доллар» не будзе.

Акрамя таго, трэба разумець, што сярэднядзённая абарот долара на Беларускай валютна-фінансавай біржы ў дзясятка разоў меншы за пазабіржавы. Таму банкі актыўна купляюць-прадаюць валюту. А насельніцтва ў нас даўно з'яўляецца чыстым прадаўцом валюты. А хто ў іх яе купляе? Банк. Толькі ў мі банкі купілі на 118 мільянаў долараў больш, чым прадалі.

Галоўным застаецца тэзіс, пра тое, што не долар, а юань з'яўляецца галоўнай валютай ў РФ, і не долар ці еўра, а расійскі рубль — у Беларусі.

Дэпазіт

Цяпер мае сэнс афармляць дэпазіт толькі ў беларускіх і расійскіх рубль, звяртае ўвагу фінансавы кансультант. Даходнасць па дэпазіце ў валюце набліжаецца да нуля і не пакрывае інфляцыю. Адкрываць уклад у доларах варта толькі з мэтай захаваць грошы не дома, а ў іншым месцы.

Самыя выгадныя ўклады ў нацыянальнай валюце на тэрмін два гады і больш. Розныя банкі прапануюць фіксаваную прыбытковасць ад 13% да 14%. Пры памяншэнні тэрміну дэпазіту да 6—9 месяцаў даход-

насць складае ўжо 10-12% гадавых. Пры кароткатэрміновым укладах на 1—3 месяцы даходнасць складзе ад 1% да 9,5% гадавых.

Расійскі рубль на нашым фінансавым полі ўжо не такія прывабныя як свае. Ёсць магчымасць пакласці суседскія рублі на два гады і атрымаць 12,5% гадавых. Пры тэрміне 6—9 месяцаў з расійскіх рублёў магчыма «наварыць» 9-12%, а пры тэрміне 1—3 месяцаў — да 10% гадавых. Атрымліваюцца, што кароткія грошы выгадней захоўваць менавіта ў расійскіх рублях.

Пачынаючы карыстацца папулярнасцю ўклады ў кітайскі юань. Самы выгадны дэпазіт на два і больш гадоў прынесць 3,5-3,7% гадавых. Адкрыццё ўкладу на 6—9 месяцаў прадугледжвае даходнасць 2,5-3% гадавых.

Але трэба памятаць, што калі ўклад у беларускіх рублях ляжыць менш чым год, а ўклад у валюце — менш чым два гады, то з даходу прыдзецца заплаціць падатак па стацыі 13%.

Пры павелічэнні сумы назапашвання адначасова з'яўляецца вопыт валодання грашыма. У гэтым выпадку прапануецца разглядаць уклады які невялікую частку інвестыцыйнага партфеля — да 20% і арыентавацца на дэпазіты менавіта ў беларускіх рублях.

У аблігацыйных ёсць доля рызыкі

Гэтыя каштоўныя паперы могуць быць цікавым інструментам, паколькі іх прыбытковасць вядомая загадзя, як і ў банках дэпазітаў. У той жа час вяртанне ўкладаў гарантавана дзяржавай, а на аблігацыі, як даўгавыя каштоўныя паперы, такая гарантыя не распаўсюджваецца.

Эмітантам можа быць дзяржава або юрыдычная асоба, якія выпускаюць аблігацыі і б'юруць такім чынам у чалавек пазыку. Па дзяржаўных аблігацый даходнасць, як правіла, ніжэй, чым па камерцыйных, але дзяржаўныя аблігацыі лічацца больш надзейнымі.

Раней у карпаратыўных каштоўных папер была прывязка да долара ці еўра. Яны і цяпер яшчэ існуюць на руках у кліентаў, але... Ужо больш як два гады карпаратыўныя аблігацыі ў валюце не прапануюцца спажыўцам. Самыя прыбытковыя рублёвыя аблігацыі — у фінансавых ліхвяраў і ламбардаў, з разліку 20-24% гадавых. Усё нахталт старых правілаў, але ёсць змены.

З другой дэкады чэрвеня ўлікам і захоўваннем дэпазітарных аблігацый займаецца Рэспубліканскі цэнтральны дэпазітарый каштоўных папер. Перад купляй дэпазітарных аблігацый неабходна адкрыць рахунак «допо» (50 рублёў). А абслугоўванне гэтага рахунку ў рамках ад калёскай выпуску каштоўных папер, якія ўлічваюцца на рахунак «допо», складае 0,15 рубля, але не менш за 15 рублёў у месяц.

Дадзены дэпазітарый падпарадкоўваецца галоўнаму банку краіны. За паслугі ён бяры з уладальнікаў аблігацый частку даходных грошай. Добра, не збяднеем, абы новы механізм кантролю спраўды сачыў за тым, каб фінансы спахлыўоў «не сплылі налева».

Пры куплі карпаратыўных аблігацый варты ацаніць фінансавы стан эмітанта, з якой мэтай ён выпускае аблігацыі: для маштабавання, пашырэння вытворчасці або каб прыцягнуць грошы, таму што ёсць праблемы. Можна разглядаць куплю аблігацый, але важна разумець сутнасць інструмента. Калі вы не гатовыя да больш высокіх рызык, лепш прыгледзецца да дзяржаўных аблігацый (але і даходнасць у іх будзе значна ніжэй).

Крыптавалюта, тэхніка і іншыя буйныя купкі

Эксперыментаваць з незнаёмымі інструментамі можна, але рызыкуючы максімум 2% ад назапашанага, лічачы эксперты. Чаму менавіта такая лічба? Каб не было занадта балюча ад страты грошай. Трэба даваць сабе справядзядчу, з якой сумай вы гатовыя развітацца, у кагосяці гэта 10 рублёў, а ў кагосяці — 10 тысяч долараў.

З крыптавалютай трэба спачатку разабрацца ў тэме, перш чым інвеставаць (універсальны савет для любой справы), і ацаніць, якую суму вы гатовыя страціць, калі ўкладанні ажакуцца няўдалымі.

Спрабаваць захаваць грошы ў некалькіх тэлевізарах або халадзільніках — дакладна дрэнная ідэя. Гэта проста выкіданне грошай. Мы жывем не ў савецкія часы, калі быў дэфіцыт халадзільнікаў ці яшчэ чагосяці, што можна было потым з лёгкасцю прадаць. Цяпер, калі вы купляеце другі халадзільнік, які не патрэбен, лепш аддаць гэтыя грошы на дабрачыннасць.

Рабіць пакупкі пра запас варта, толькі калі вам спраўды трэба карыстацца канкрэтай рэччу, а не замарозваць у ёй грошы.

Нерухомасць

У беларускіх заўсёды была цікавасць да куплі кватэры як спосабу захаваць грошы. Нюанс такога інвеставання — калі вы ўладкаеце ў кватэру ўсе сваёныя грошы, атрымаецца, што вы не выкарыстоўваеце правіла «не складаць усе яйкі ў адзін кошык».

Гэта даволі часты запыт у агенцтвах нерухомасці — выбраць ліквідную кватэру для здачы ў арэнду. Няхай даходнасць будзе невысокая, у рамках 5-6%, але гэта папулярная тэма для тых, хто хоча захаваць грошы ў валюце і атрымаваць стабільны штомесячны прыбытак.

Трэба звярнуць увагу на тое, што крыху больш як 10 гадоў таму валютныя ўклады падразумевалі даходнасць да 8% гадавых у валюце. Таму маглі паўстаць пытанне, у чым больш выгадна зберагаць назапашаныя — у квадратных метрах або ў банках дэпазітаў. Але ў апошнія гады дэпазіты не пакрываюць нават інфляцыю долара. Банк валюта неўкавава, цяпер стаўкі па ўкладах у доларах складаюць ад 0,1% да 1,2% гадавых.

Так што людзі разглядаюць варыянты ўкладання грошай у куплю (пад здачу) кватэры або невялікага памешчання на першым паверсе шматкватэрнага дома. Пакуль рынак не перанасыцца арэндыным жыллём, здача кватэры здольная прынесці невялікі прыбытак, лічачы эксперты.

Дастаткова на рынку і выпадковых інвестараў: бацькі купляюць кватэру для дзіцяці, якое будзе наступна ў ВНУ і вучыцца ў Мінску. Спачатку яе здаюць у арэнду і атрымаваюць даход, потым у студэнта з'яўляецца кватэра, і не трэба выдаткоўвацца на арэнду.

Выбіраючы такое жыллё, абавязкова трэба ацаніць яго месца ў горадзе, каб яно было цікавым пачынаючым кватарантам. У сталіцы ўмоўныя 5—7% даходнасці вашых інвестыцый можна мець як з новабудоваў, так і са старой кватэры побач з метро. Але ў новабудоваў трэба будзе пачакаць здачы яе ў эксплуатацыю і ўкладсця ў аздабленне і мэбляроўку — гэта плюс 20 тысяч долараў мінімум у эквіваленце да цаны кватэры, а ліквідную кватэру ў старым доме можна здаваць адразу пасля пакупкі. Так што «сумы ўваходу» ў арэнды бізнэс тут розны

ЯКАЯ ПАПЯЛУШКА АДМОВІЦА АД КРЫШТАЛЁВАГА ПАНТОФЛІКА?

Ведаюць у Вялікім тэатры Беларусі, дзе прадставілі балет на музыку Сяргея Пракоф'ева

сваім знаходжаннем на сцэне ўмудраецца прыцягнуць увагу і паказаць свой статус. А вось таты Папялушкі няма ў пераліку персанажаў спектакля. Затое ў Мачахі і сяцёр — Злюкі ды Крыўлякі — вельмі запамінальныя эпізоды, асабліва з трыма апельсінамі, якімі іх частуе Папялушка, якую яны не пазналі на балі. (А вось аматары твор-

балет Сяргея Пракоф'еў атрымаў Сталінскае прэмію. Наогул кампазітар, які ў свой час лічыўся наватарам у музыцы, цярпеў з'яўляецца класікам XX стагоддзя і не самым простым творцам для разумення. Але дырыжор-пастаноўшчык спектакля «Папялушка» Юры Каравая любіць Пракоф'ева да такой ступені, што імкнецца зрабіць, каб

часці Пракоф'ева будучы рады пазнаць у гэтым балете марш з оперы «Любоў да трох апельсінаў».)

Такім чынам амаль кожны з дзеючых персанажаў мае сваю вяршыню, нават дзятчаты, які прымяраюць пантофлі, — тут музыка стварае магчымасць паказаць танцы розных народаў, што з'яўляецца падставой для яркай харэаграфіі. Але адзін з самых пазнавальных танцаў у гэтым балете — вальс. Іх тут нават некалькі, яны вельмі прыгожыя і романтичныя. Ды і наогул музыка да «Папялушкі» сама па сабе яркая — за гэты

не было праблемы ўспрымання музыкі дзіцячай часткай аўдыторыі. Таму што музыка балета нават часам кампазітар уявіў яго тэму ў твор, і зразумела, дзеля чаго. І калі музыка спалучаецца са спевамі дзеянняў, і та павінна быць зразумела сутнасць таго, што адбываецца. Прынамсі, уся пастановачная група пра гэта думала.

Канстанцін Кузняцоў і Юлія Дзятко стараліся стварыць казку, у якой усе павінна быць зразумела без тлумачэння нават дзіцяці (раіліся са сваімі дачкамі, тым больш адна з іх з новага

сцэнах. Такім чынам аўтары хацелі падкрэсліць: гісторыя Папялушкі не прывязаная да канкрэтнай эпохі, а існуе па-за часам — улюбены падыход Кузняцова і Дзятко. Імкнуліся сысці ў прыгожую гісторыю, прыгожа аформленую, расквашаную цудоўнымі мастакамі. Таму няма чаго дзівіцца, што сучасныя сцэнаграфічныя сродкі суседнічаюць з традыцыйнымі. Таму што гэта ўсё ж казка. Таму што гледчы ведаюць: нават у Папялушкі павінна быць свая карэта і пара эксклюзіўных пантофлікаў. І яны ўсё ж робяць сваю справу. Але якім чынам — у дадзеным варыянце? І ці моцны яны вырашаць лёс закаханых?..

Хто жадае і чакае казку, будзе глядзець казку і верыць у цуд. Хто хоча сямейную гісторыю, зразумее, што сустрачы моцна быць лёсавызначальныя і без хітрыкаў Феі, бо самая кароўная сіла — у любові ды каханні, якое паслялілася ў сэрцы. Балет — гэта таксама чараўніцтва. Ён можа завораваць прыгажосцю і адначасова прымушаць думаць і разважаць пра шлях, па якім ідзе тэатр: глядач радуецца, калі з'яўляюцца новыя імёны, калі паноўваю раскрываюцца вядомыя асобы, калі з'яўляюцца прэміёры (у дадзеным выпадку новая версія вядомай гісторыі). Але хочацца спадзявацца, што пры гэтым будуць пашырацца і ўдасканальваюцца нашы веды пра балет як пра мастацтва і ў прыватнасці пра ўзровень беларускага балета.

Ларыса ЦІМОШЫК.

Чаканая прэм'ера адбылася напрыканцы тэатральнага сезона. Пастаноўку ажыццявілі народныя артысты Беларусі Канстанцін Кузняцоў і заслужаная артыстка краіны Юлія Дзятко. Сужэнцы, якіх айчыннымі балетамі ведаюць як артыстаў па працы на сцэне, у тым ліку танцавалі ў папярэдняй версіі «Папялушкі»: Юлія — малодшую сястру Крыўляку, а Канстанцін — настаўніка танцаў. Трэба было абстрагавацца ад гэтага, каб узяцца за стварэнне ўласнага бачання гэтай казкі. Але яны ўжо былі вядомыя як харэографы, схільныя да пошуку і свабоднага выяўлення (іншая справа, што для гэтага яны самі выбіралі матэрыял, які дазваляў эксперыментаваць). Але «Папялушка» Пракоф'еў ствараў у рэчышчы класічнага балета...

Гісторыя з «Папялушкай» адметная тым, што работу над харэаграфіяй трэція за гісторыю тэатра версіі балета Кузняцоў і Дзятко даверылі, калі спектакль ужо рыхтаваўся, прынамсі, яго сцэнаграфічная частка, таксама былі гатовыя касцюмы. Над гэтым працаваў народны мастак Расій Вячаслаў Окунеў, запрошаны да супрацоўніцтва беларускім тэатрам, мастацкім кіраўніком якога на той час быў Валянецкі Елізар'еў. Прэ'меру «Папялушкі» аанасавалі менавіта ён. Але ўжо пасля яго сыходу тэатру трэба было выконваць дадзенае гледачам абяцанне.

Ужо была зроблена вялікая частка працы, значыць, была закладзена пэўная канцэпцыя, да якой трэба было прыстаіваць новай пастаноўшчыкам, пры тым, што хацелася б зрабіць уласны твор. Але дэкарацыі і касцюмы дыктавалі пэўны стыль. Адсюль — класічная аснова балета. Харэографы прызнавалі, што гэта быў у нейкай ступені выклік, але калі задача вельмі складаная, яе асабліва цікава вырашаць...

Стваральнікі былі пастаўлены ў жорсткія рамкі, у тым ліку па тэрмінах, за якія трэба было падрыхтаваць прэ'меру. І спектакль (ідея якога ўжо была акрэслена) быў «перасабраны» нанова: музычны матэрыял, за які адказваў дырыжор-пастаноўшчык Юры Караваяў, сюжэтная частка, з-за чаго адбыліся канцэптуальныя змены, у тым ліку ў дэкарацыйным і бутарфорскім складніках. Сцэнаграфія Вячаслава Окунева была крыху перапрацаваная галоўным мастаком тэатра Любовою Сідзельнікавай — дзеля рэалізацыі ідэі

пастаноўшчыкаў. У дэкарацыйных змені адбыліся мінімальныя: нейкую частку наогул не выкарыстоўвалі, нешта дамалявалі, нешта выбіралі нанова.

З'явілася не проста казка з героямі Шарля Перо. На сцэне прадстаўлена сямейная гісторыя: у жыцці так бывае, калі пра сустрэчу бацькоў ці бабур з дзядулямі распавядаюць праз пакаленні, а праз час яна здаецца наогул неверагоднай і ўспрымаецца як казка. Казкі звычайна заканчваюцца шчаслівым каханнем і вяселлем. Вось дзеля гэтага харэографы найперш наперадалі з лібрэта і прапанавалі ўласны (сямейны) погляд на хэлі-энд: адна справа — знайсці свайго Прынца, але ж усім іншая — пражыць з ім усё жыццё. Паводле Канстанціна Кузняцова як аўтара лібрэта, хэлі-энд — гэта калі бабуля-Папялушка вядзе шчырыя размовы са сваімі ўнучкамі, распавядаючы ім пра падзеі маладосці. Такі ход дазваляў зрабіць своеасаблівае абрамленне спектакля і закальцаваць гісторыю, бо напрыканцы зноў глядач бачыць бабур-Папялушку і дзядулю-Прынца з унучкамі: збераглі каханне і дзельца сямейнымі таямніцамі...

Усё прыдумана дзеля таго, каб пастаноўку можна было наведваць сям'ямі, прыводзіць дзятчых (узростава яна пазначана як «6+»). Між іншым сам Пракоф'еў, хоць і задумваў «Папялушку» як казку (пачынаў працу да вайны, працягваў пісаць музыку да балета падчас вайны, калі ўсе спадзяваліся на цуд), меў на ўвазе больш рэалістычную трактовку вобраза галоўнай гераіні: яна марыць пра сапраўднае каханне і плячоту як звычайная

дзятчына, у якой у жыцці шмат клопатаў. У балете яе такой і паказваюць: служкай, якая вымушана перабіраць блізню, замест таго, каб разам з сёстрамі марыць пра балет. Ды яна напачатку зусім не летуценніца (няма на гэта часу і сіл?) — мы бачым прыгнечаную цяжарам працы і прыземленую дзятчыну, прынамсі, яе рухі і дзеянні быццам бы сведчаць пра гэта. Але Фея не згодна з такім становішчам і робіць сваю чараўніцкую справу, як належыць: суценка, гарбуж-карэта, мышы-фурмані, гадзіннік... І зыхатлівыя крышталёвыя пантофлікі, вядома. Толькі наша балетная Папялушка так спыталася на балет, што цалкам забылася пра іх... Пільны гледач вярнуць: як жа ў такой сітуацыі Прынц будзе шукаць таямнічую каханую, што сустраў на балі? Інтрыга...

Добра, што ёсць Фея, а ў яе — вучанцы, якія па-свойму выпраўляюць сітуацыю. Аўтарамі пастаноўкі знойдзены такі ход, што дазваляе балерыне, якая танцуе партыю Папялушкі, не марнаваць час на прымерку і змену абутку на сцэне, які гэта магло б быць (што даволі

няпросты працэс, калі гаворка пра пунты, на якіх трэба яшчэ танцаваць). Але тэма згубленай пантофлі ў выніку будзе цалкам раскрытая.

Дарчы, пра герояў, якія ёсць у балете. Іх даволі шмат, і кожны вобраз па-свойму абыграў. Артыстам, якія танцавалі ў спектаклі, ёсць шмат танцаваць, і не толькі галоўным героям, бо спектакль багата населены: афіцэры і дамы, госці на балі, стражнікі, вучанцы Феі, дзятчаты з розных краін — праца для кардэбалета тэатра і навучцаў Беларускай дзяржаўнай гімназіі-каледжа. Адметна, што на ролю Папялушкі прызначаны пяць балерын, а Прынца моцна ўвасобіць шэсць танцоўшчыкаў (некаторыя імёны аматары беларускага балета да сёбе могуць адкрыць). З улікам таго, што кожны артыст уносіць у вобраз сваё адчуванне, і кожная пара салістаў уносіць у спектакль свае эмацыйныя фарбы, то глядзець яго можна шмат разоў — і ўсё ж першы. Але ёсць свае харэаграфічныя лініі і ў другасных персанажаў, нават у настаўніка танцаў ды куцюр'ё. Хіба што бацька-Кароль адным

«Культурны код» у новай інтэрпрэтацыі, або Чаго чакаць ад новага фільма Кірыла Халецкага?

У пачатку ліпеня ў Музеі гісторыі беларускага кіно адбылася сустрэча з нагоды здымак новага фільма «Культурны код». Яго стваральнікі з энтузіязмам падзяліліся з журналістамі творчымі планами і прыадчынілі заслонку таямніцы працэсу працы над кінастужкай. Рэжысёрам-пастаноўшчыкам новага праекта Нацыянальнай кінастудыі «Беларусьфільм» стаў Кірыл Халецкі.

Сюжэт прости, але даволі цікавы: учорашнім студэнтам Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Вані і Лізе патрэбна зняць дакументальны фільм. Падчас работы над ім маладыя людзі даведаваюцца шмат новага пра дзяржаўныя сімвалы сваёй краіны, а таксама становяцца бліжэй адно аднаму.

«Культурны код» абяцае стаць не проста фільмам, а сапраўдным даследаваннем беларускай ідэнтычнасці, захальным падарожжам у мінулае і сучаснасць дзяржаўнай сімволікі Рэспублікі Беларусь. З дапамогай выразных мастацкіх сродкаў стваральнікі фільма плануюць абудзіць у гледачах пачуццё гонару за сваю спадчыну, натхніць іх на далейшае вывучэнне гісторыі і традыцый нашай краіны. Бо сімвалы Рэспублікі Беларусь не проста прадстаўляюць яе на міжнародным арэне, адлюстроўваюць суверэнітэт, незалежнасць і культурную самабытнасць беларусаў.

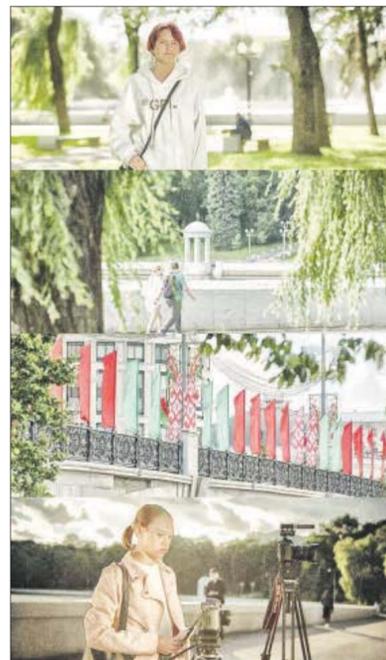
Паважаць і шанаваць гэтыя ўвасабленыя душы нацыі — значыць быць сапраўдным грамадзянінам, ганарыцца сваёй радзімай, садзейнічаць яе росквіту. Разуменьне гэта павінны і прадстаўнікі маладога пакалення.

— Я вельмі рады, што «Беларусьфільм» робіць свой уклад у ідэалагічны складнік нашай дзяржавы, — падзяліўся з журналістамі дырэктар кінастудыі Юры АЛЯКСЕЙ. — Вельмі важна растлумачыць моладзі гісторыю і значэнне нашых галоўных сімвалаў у дынамічнай форме. Робіць гэта маладая каманда (гэта стала ўжо почыркам работы нашай кінастудыі) пад кіраўніцтвам Міністэрства культуры. Хочацца, каб праект пакінуў вельмі сур'ёзны адбітак у развіцці кінастудыі. Лічу, што падчас 100-годдзя беларускага кіно маладыя людзі абавязкова павінны тварыць і дзяржава дае ім такую магчымасць.

Шчыра на пачатковых этапах працы над праектам яго аўтары паставілі перад сабой мэту выйсці за рамкі звыкллага кіно, стварыць нешта, што будзе адпавядаць інтарэсам маладога пакалення, яго жаданням і патрабаванням. Так з'явілася ідэя зняць фільм у эксперыментальнай форме. Па задуме, элементы ігравага кіно гарманічна пераплятаюцца з дакументальнай часткай карціны.

Менавіта таму пад прыцэпам камер аказаліся не толькі акцёры. У фільм патрапілі кадры апытання простых людзей на вуліцах Мінска, а таксама інтэрв'ю з запрошанымі экспертамі. І тыя, і іншыя — з адной мэтай: найбольш падрабязна і з розных бакоў распавесці пра дзяржаўныя сімвалы — герб, сцяг і гімн.

Стваральнікі фільма абяцваюць: «Культурны код» закрэпе і іншыя тэмы, якія датычацца грамадзян Беларусі, але пры гэтым аповед не сядзе ў сухія факты.

Гледачоў чакаюць насычаны сюжэт, экшн-сцэны, атмасферныя прафэты камеры і нават аўтапрабег, для здымак якога каманда выязджала ў Мінскую вобласць. І ўсё гэта — за адносна невялікі хронаметраж (26 хвілін) і сціснуты тэрмін.

— На дадзены момант мы знялі больш за палову ўсіх сцэн. Справа ідзе да пост-прадакшну — мантажу, колеракарэкцыі, гуку і гэтага далей. Працуем з ужо знятым матэрыялам і паралельна здымаем новы, — дзеліцца рэжысёр Кірыл Халецкі.

Паводле яго слоў, фільм будзе вельмі яркім, сонечным, стане выдатным варыянтам крыху падоўжыць лета ў першыя тыдні восні. Стваральнікі кінастужкі правядуць гледачоў па знаёмых мясцінах беларускай сталіцы. Плошча Перамогі, Акадэмія музыкі, Вялікі тэатр, набярэжная ракі Свіслач, ГУМ і, зразумела, Беларуска дзяржаўная акадэмія мастацтваў сталі галоўнымі лакацыямі кіназдымак.

Дарчы, многія могуць памятаць рэжысёра-пастаноўшчыка «Культурнага кода» па яго папярэдніх стужках. У мінулым годзе ў пракат выйшаў дзюбютны поўнаметражны фільм Кірыла Халецкага «Кіношнікі». Карціну цэпла прынялі як гледачы, так і крытыкі.

Павальна адклікаліся падчас сустрэчы і пра выканаўцаў галоўных роляў «Культурнага кода». Адзін з іх — Уладзіслаў Соладаў, вядучы акцёр Беларускага дзяржаўнага тэатра лялек. Ён працягнуў супрацоўніцтва з маладым рэжысёрам і ў «Культурным кодзе». Як прызнаўся Кірыл Халецкі, шмат у чым роля Вані пісалася менавіта пад Уладзіслава. А сам артыст адзначае, што не абышлося без невялікіх цяжкасцяў:

— Спачатку было даволі складана раскрыць характар майго персанажа, паказаць гледачам, як ён мяняецца па ходзе карціны. У першую чаргу, з-за яе невялікага хронаметражу. Але, дзякуючы добра напісанаму сцэнарыю, усё ж атрымліваецца знайсці кантакт з маймі партнёрамі, паказаць развіццё абодвух герояў. Таму як акцёру мне вельмі цікава працаваць у гэтым фільме.

Для Дар'я Лазарчыка, актрысы Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі, гэта першая галоўная роля ў такім вялікім праекце. Нядаўня выпускіца Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў паспяхова прайшла кастынг і адразу ўключылася ў здымачны працэс. Справа ў тым, што першапачаткова ў сюжэт не планавалася ўводзіць жаночага персанажа. Але падчас работы над сцэнарыем Кірыл Халецкі зразумее: гледачу будзе цікава назіраць за ўзаемаадносінамі апэратара Вані і «рэжысёркі» Лізы, за канфліктамі і сімпатыямі паміж імі.

На здымачнай пляцоўцы ж, як запэўніваюць самі акцёры, пануе выключна сяброўская атмасфера. Яе адзначыць і рэжысёр-пастаноўшчык «Культурнага кода»: — Для мяне былі важныя не толькі прафесійныя здольнасці артыстаў, але і магчымасць пасябраваць з імі ў рэальным жыцці. Вядома, на пляцоўцы існуюць дысцыпліна і субардынацыя, але добра, калі рэжысёр і акцёры разумеюць адзін аднаго.

— Я ўдзячны кожнаму чалавеку, які паспрыяў таму, што зараз я магу быць тут, перад вамі. Заўсёды трэба да часовай імкнучыся і развівацца далей, — прызнаўся Уладзіслаў Соладаў. А Дар'я Лазарчык, у сваю чаргу, дапоўніла:

— Хацелася б і далей удзельнічаць у праектах Кірыла Халецкага, працаваць з яго камандай, бо мне вельмі падабаецца, як і што ў нас атрымліваецца ў выніку. Я заўсёды разумею, што ад мяне патрабуюцца і я зрабіць. А гэта галоўнае для любога акцёра. Ну, і партнёр, вядома, у мяне надзвычайны, не магу сказаць нічога дрэннага. Мы з Уладам разумеем адно аднаго, шмат у чым у нас укладзена думкі і ідэі.

Падсумаваў размову Юры Аляксей. Дырэктар «Беларусьфільма» адзначыў важнасць таго, што маладыя людзі, якія працуюць над праектам, не толькі ідуць у нагу з часам, але і нясучы ў масы і, у першую чаргу, сваім адным беларусам, веды аб дзяржаўных сімвалах. Сцяг, герб і гімн Беларуска аб'ядноўваюць народ, натхняюць на вялікія здзяйсненні, нагадваюць пра слаўнае мінулае і светлую будучыню нашай краіны.

Паказ «Культурнага кода» ў кінацэнтрах Беларусі плануецца пачаць у Дзень народнага адзінства. Свята традыцыйна адзначаецца 17 верасня.

Аміна НАЗАРАВА.

Фота з telegram-канала Міністэрства культуры.

«Мой Мінск старадаўны, магутны і слаўны»...

Дата 3 ліпеня — дзень вызвалення Мінска ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў — назаўжды ўвайшла ў гісторыю нашай краіны. Да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і прымеркавана часовае экспазіцыя работ Леаніда Левіна «Мой Мінск старадаўны, магутны і слаўны», адкрыццё якой дэма адбылося ў Дзяржаўным мемарыяльным музеі Якуба Коласа.

«Сэрца Беларусі» — менавіта так вялікі класік нашай літаратуры Канстанцін Міцкевіч, больш вядомы пад псеўданімам Якуб Колас, называў Мінск. Яго вызваленне пісьменнік прысвяціў шэраг твораў, а радкі аднаго з іх паслужылі натхненнем да назвы новай выставы.

Вершы, артыкулы, а таксама дакументы з асабістага архіва Якуба Коласа і сямейнай калекцыі яго нашчадкаў увайшлі ў часовае экспазіцыю Дзяржаўнага мемарыяльнага музея. Сапраўдным упрыгажэннем экспазіцыі сталі ілюстрацыі Мінска, створаныя Леанідам Левіным і ўпершыню паказаныя тут шырокай публіцы.

Сваім сучасным выглядам Мінск шмат у чым абавязаны беларускім архітэктарам, якія адраза пасля вызвалення горада кіравалі аднаўленнем больш чым на 80 працэнтаў разбуранай падчас вайны сталіцы. Да іх у 1960 годзе далучыўся і Леанід Мендзэвіч Левін. Архітэктар зрабіў вялікі ўклад у рэканструкцыю гістарычнай часткі Беларускай сталіцы і аднаўленне Траецкага прадмесця, прыкляў руку да будаўніцтва некалькіх станцый Мінскага метрапалі-

тэна. Але гэта далёка не ўсё. Леанід Мендзэвіч — аўтар выставачнага комплексу на вуліцы Янкі Купалы, помнікаў Купале і Коласу, мемарыяла «Яма» і адзін з аўтараў мемарыяльнага комплексу «Хатынь».

Адначасна мала хто ведае, што заслужаны архітэктар Беларусі

заік, перакладчык, крытык, мовазнавец, старшыня Мінскага гарадскога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі Міхал ПАЗНІКОЎ. — Трэба, каб кожны ведаў выдатныя яе прадстаўнікоў, якія ўнеслі вялікі ўклад у культурную скарбніцу нашай краіны.

У адкрыццё экспазіцыі ўзяла ўдзел дачка Леаніда Левіна, вядомы беларускі архітэктар Галіна Левіна. Паводле яе слоў, за кожным малюнкам экспазіцыі стаіць сваё тэрыторыя, і пра многія з іх наогул трэба будзе даведацца.

Відавочна адно: аднаўленне Мінска пасля Вялікай Айчыннай вайны стала сапраўдным подзвігам беларускага народа. Гордзіліся не проста адраджаны, але і набылі той сучасны і прыгожы выгляд, якім мы захапляемся і сёння. І наведвальнікам чарговай выставы, прывесчанай тым падзеям, чакае вандроўка ў мінулае сталіцы, дзе праз прызму творчасці людзей, якім давялося ў іх паўдзельнічаць, можна адсаць вельмі многае.

Экспазіцыя была б няпоўнай без рупкасаў вершаў Якуба Коласа. У другой частцы экспазіцыі «Мой Мінск старадаўны, магутны і слаўны», што прысвечана Ташкенту, прадстаўлены тры твора, якія беларускі класік напісаў падчас эвакуацыі ва Узбекістан. Тут па радзіме знайшла адлюстраванне ў шматлікіх творах і лістах пісьменніка. Іх арыяналіз даступныя да прагляду наведвальнікам у другой выставачнай зале, дзе на сценах — цудоўныя графічныя працы Галіны Левінай і яе мужа, архітэктара Аляксандра Капылова, зробленыя з натурны ва ўсё тым жа Узбекістане.

Часовае экспазіцыя работ Леаніда Левіна «Мой Мінск старадаўны, магутны і слаўны» ў Дзяржаўным мемарыяльным музеі Якуба Коласа будзе працягваць да канца лета. Спяшайцеся на сваё спатканне з вялікімі творцамі.

Аміна НАЗАРАВА.

БТА БАНК БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС 30 июня 2024 г. Таблица с 5 столбцами: № п/п, Наименование статьи, Символ, 30.06.2024, 01.01.2024. Содержит разделы АКТИВЫ, ОБЯЗАТЕЛЬСТВА, СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ.

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ 30 июня 2024 г. Таблица с 5 столбцами: № п/п, Наименование статьи, Символ, 30.06.2024, 30.06.2023. Содержит разделы Доходы, Расходы, Прибыль.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» по поручению ОАО «Служкий Агрессервис» (продавец) проводит открытый аукцион по продаже: БЫТОВОГО ЗДАНИЯ с инв. № 640/C-115764

РУП «ИНСТИТУТ НЕДВИЖИМОСТИ И ОЦЕНКИ» (Организатор аукциона) информирует о проведении открытого аукциона по продаже имущества, принадлежащего ГВТУП «БЕЛСПЕЦВЕНШТЕХНИКА» (Продавец) на праве хозяйственного ведения.

РУП «Институт недвижимости и оценки» (Гродненский филиал) информирует о проведении повторного открытого аукциона по продаже имущества, принадлежащего РУПП «Гроднотекстиль» Аукцион состоится 25.07.2024 г. в 11.00 по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, 209. Телефон для справок 55-87-71

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Горняк» (продавец) проводит повторный открытый аукцион по продаже недвижимого имущества:

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» по поручению ОАО «Служкий Агрессервис» (продавец) проводит открытый аукцион по продаже: БЫТОВОГО ЗДАНИЯ с инв. № 640/C-115764

ИНФОРМАЦИЯ о проведении повторного открытого аукциона по продаже отдельных объектов, находящихся в собственности Республики Беларусь, 13 августа 2024 г.

Центр Промышленной Оценки • ОРГАНИЗАЦИЯ АУКЦИОНОВ • ОЦЕНКА ВСЕХ ВИДОВ ИМУЩЕСТВА ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВ

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Горняк» (продавец) проводит повторный открытый аукцион по продаже недвижимого имущества:

ИНФОРМАЦИЯ ОБ АУКЦИОНЕ ПО ПРОДАЖЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ В ЧАСТНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ Организатор аукциона: Мядельский сельисполком Мядельского района Минской области, тел.: (801797) 40735, 22352.

ОАО «Гомельоблреклама» филиал «Эксперт-Услуга» (организатор аукциона) по поручению открытого акционерного общества «Коралл» г. Гомель (продавец) извещает о проведении 24 июля 2024 года открытого аукциона по продаже имущества в 11.00 в городе Гомеле по улице Гагарина, 20, каб. 2-9

ООО «НКФО «ЕРИП» БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС 30 июня 2024 г. Таблица с 5 столбцами: № п/п, Наименование статьи, Символ, 30.06.2024, 01.01.2024. Содержит разделы АКТИВЫ, ОБЯЗАТЕЛЬСТВА, СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ.

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ 30 июня 2024 г. Таблица с 5 столбцами: № п/п, Наименование статьи, Символ, 30.06.2024, 30.06.2023. Содержит разделы Доходы, Расходы, Прибыль.

Уважаемые акционеры ОАО «Гомельская мебельная фабрика «Прогресс!» 26 июля 2024 года в 11.00 состоится внеочередное общее собрание акционеров. Место нахождения Общества: г. Гомель, ул. Лещинская, 49

ОАО «Гомельоблреклама» филиал «Эксперт-Услуга» (организатор аукциона) по поручению открытого акционерного общества «Коралл» г. Гомель (продавец) извещает о проведении 24 июля 2024 года открытого аукциона по продаже имущества в 11.00 в городе Гомеле по улице Гагарина, 20, каб. 2-9

ПРАўДА І МІФЫ АБ ПАўФАБРЫКАТАХ

ФОРМА І ЗМЕСТ

Чым прычынова адрозніваюцца па складзе, скажам, катлеты прамысловай вытворчасці ад катлет хатніх? Якое мяса выкарыстоўваецца ў гэтых пельменях або блінцах? Існуе спажывецкі міф, што туды ідзе мяса, асабліва прадаць асобна, — сухажыллі, абрэзкі: танная сыравіна, бедная мікраэлементамі і бялкамі, але багатая тлушчамі і халестэрынам. Ці так гэта?

— Тое, што для вытворчасці мясных паўфабрыкатаў выкарыстоўваецца мяса, якое не пайшло ў продаж, безумоўна, памылка. Сёння на рынку нашай краіны велізарны асартымент мясных паўфабрыкатаў — і проста мяса для смажання і запякання (выразаныя часткі туш), і розныя кулінарныя вырабы. Пры такой канкурэнцыі вытворцы неразумна і нявыгодна эканоміць на якасці. Тым больш што патрабаванні да якасці такой прадукцыі жорстка рэгулююцца Дзяржстандартамі Рэспублікі Беларусь, Тэхнічнымі рэгламентамі Еўразійскага эканамічнага саюза, санітарнымі правіламі і нормама Рэспублікі Беларусь і іншымі заканадаўчымі актамі.

Пельмені ў Беларусі выпускаюцца па Дзяржстандарце СТБ 974. Могуць выпускацца яны таксама па тэхнічных умовах — але пра гэта пагорым пазней.

— Стандартам для выбару пельменяў не дапускаецца, у прыватнасці, выкарыстанне мяса і субпрадуктаў, замарожаных больш за адзін раз, мяса быкоў і кныроў, замарожанай сыравіны з пратэрміраваным тэрмінам захоўвання, тлушчу-сырцу, за выключэннем таго, што атрыманы пры раздзелцы мяса (то-бок свежага сала). Таксама не дапускаецца выкарыстанне круп і агародніны, за выключэннем

рускай вытворчасці — цалкам вартая прадукцыя, гаворыць Святлана Анатольеўна, і ў іх таксама ёсць свае прыхільнікі сярод пакупніку.

— **Лішак солі і тлушчу ў паўфабрыкатах — таксама спажывецкі міф? Напрыклад, у тых жа пельменях — самым «народным», правярэным часам паўфабрыкатам...**

— Мясавая доля солі ў пельменях не павінна перавышаць 1,8% — гэта значыць, 1,8 г солі на 100 г прадукту. Гэта няшмат. Што датычыцца тлушчу, то яго масавая доля ў фаршы, згодна з СТБ 974, — не больш за 28%.

— **Атрымліваецца, што пельмені, прыгатаваныя па Дзяржстандарце, — дастаткова здаравая ежа?**

— Мы хочам абараніць гэты папулярны прадукт ад фальсіфікацыі. Бо пельмені беларускай вытворчасці — свайго роду брэнд яшчэ з савецкіх часоў. Але, як бы там ні было, чытаць этыкетку трэба абавязкова. Напрыклад, прачытаўшы этыкетку на пельменях, вы будзеце ведаць, выраблены паў-

фабрыкатаў па парцыённым упакоўках. У цэлым сёння прадпрыемствы прапаноўваюць пакупніку паўфабрыкаты ў самых розных сучасных упакоўках.

Напрыклад, запатрабаваныя гаспадынямі так званыя натуральныя паўфабрыкаты ва ўпакоўцы су-від: па сутнасці, кавалак мяса са спецыямі ў вакуумным пакаванні, які не трэба нават распакоўваць. Проста «як ёсць» засюсюем у духоўку ці мікрахвалевуку, і праз сорак хвілін-гадзін у атрымаем практычна рэстаранную страву.

— **А вось чаго сёння відавочна не хапае спажывцу, дык гэта паўфабрыкатаў высокай ступені гатунасці, — тых, што ўжо прайшлі тэрмічную апрацоўку і якія дастаткова проста разгразці. Я кажу не аб прадукцыі**

цяў — перш чым выпускаць новы прадукт у гандаль, прадпрыемства звычайна праводзіць дэгустацыю. Такія практыка ёсць у Беларусі не толькі на буйных, але і на невялікіх вытворчасцях.

Калі пельмені выраблены па стандарце, яны маюць катэгорыю — А, Б або В (не лянемся чытаць этыкетку, дык гэтая катэгорыя абавязкова ўказваецца). Катэгорыя расказвае пра пачынае: калі гэта А, то ў фаршы звыш 80% мышачнай тканіны (мясной мяккай без тлушчу), калі Б — 60-80%, калі В — 40-60%. Магчыма, нават 80% «чыстага мяса» камусьці здаецца недастаткова: чаму ж не 100%? Але без тлушчу пачынае будзе сухое, тлумачыць Святлана Анатольеўна, а акрамя таго, тлушчы неабходны для засваення бялкоў і мікраэлементаў. Такім чынам, катэгорыя А — самыя дарагія від пельменяў.

І тут узнікае пытанне: як дасягаецца прымамыны кош паўфабрыкатаў — тых жа пельменяў, якія маюць, як высветлілася, даволі дарагі саства? За кошт высокіх аб'ёмаў вытворчасці, тлумачыць суразмоўніца. А таксама хуткай абарачальнасці прадукта: пельменьні ж увес час, што называецца, «разбіраюць» у крамах. І тут галоўнае для вытворцы — стабільнасць якасці. Бо пры такім шырокім асартыменце, калі хоць бы адна партыя атрымаецца «не надта удадай» і пакупніку не спадабаецца, ён больш за гэтыя пельмешкакі проста не прыйдзе. А ва ўмовах найвышэйшай канкурэнцыі (тыя ж пельмені сёння выпускае ў Беларусі каля 20 буйных прадпрыемстваў і дзясяткі невялікіх) ідзе барацьба за кожнага пакупніка.

— **Класіка і новыя павевы**

Зрэшты, пельмені — гэта класіка жанру. Фарваргты і сярнішныя дні — напрыклад, сырыя каўбаскі.

— Раней яны прадаваліся на развес у кулінарных, цяпер —

І тут успамінаецца яшчэ адзін «спажывецкі міф»: паўфабрыкаты выклікаюць прывыканне, таму што ў іх складзе ўзмацняльнікі смаку (часцей за ўсё — вышэйгаданыя глутамат натрыю).

— Глутамат натрыю сёння шырока выкарыстоўваецца ў харчовай прамысловасці па ўсім свеце. Дарчы, у прадуктах для дзіцячага харчавання ў Беларусі ён заканадаўча не дапускаецца. Жадаецца паўфабрыкаты без узмацняльніка смаку — выбірайце пельмені, хінкалі, манты, фрыкадэлькі, каўбаскі з паметкай на пакаванні «Для харчавання дзяцей». Што датычыцца «дарослых» прадуктаў, сёння Інстытут мяса-малочнай прамысловасці працуе над пытаннем зніжэння глутамату натрыю ў іх складзе. Так, сумесна з УП «Унітэхпрам БДУ» мы распрацавалі кампазіцыю араматычных раслін, якія даюць магчымае зніжэнне колькасці солі ў мясной прадукцыі на 30%, пры гэтым не зніжаючы смакавых якасцяў і так званых парога адчувальнасці. Спажывецу не будзе здавацца, што ў прадукце «не хапае солі» за кошт уздзеяння на смакавыя рэцэптары спалучэння натуральных спецыяў.

Чым жа парадуюць навукоўцы гурманам і што новенькага ўжо можна пашукаць на паліцах крам? Навінка, асабліва актуальная ў нашы дні, — паўфабрыкаты з паніжаным утрыманнем солі.

— У Беларусі адзначаецца высокая спажыванне солі: нашы сучаснікі ў сярэднім спажываюць каля 7,5–12 г солі ў дзень пры рэкамендаванай нормае 5 г у суткі, — падкрэслівае Святлана Гардынец.

Паўфабрыкаты з індэчкі з паніжаным утрыманнем солі, сумесны праект Інстытута мяса-малочнай прамысловасці з гаспадаркай «Астравецкае», ужо ёсць на прылаўку. Распрацаваны таксама паўфабрыкаты для герадыетнага харчавання — маючы ў складзе поліненасычаныя тлушчы і кіслоты, яны падаюць актыўнае даўгалецце. Праект вучоных з Аршанскім мясакансервавым камбінатам — лінейка прадуктаў (у тым ліку паўфабрыкаты) з павышаным утрыманнем бялку — для спартсменаў. Лінія распрацаваных інстытутам сумесна са спецыялістамі агракамбіната «Колас» паўфабрыкатаў для дзіцячага харчавання (каўбаскі, біфшэкс) «Коласам» жа і выпускаецца і ўжо папулярна пакупнікамі.

— Яшчэ адзін кірунак нашай работы — распрацоўка прадуктаў з бараніны, у тым ліку — паўфабрыкатаў, — адзначае Святлана Гардынец.

У краіне актыўна развіваецца авечакагадоўля, і наша навінка — натуральныя паўфабрыкаты ва ўпакоўцы су-від, а таксама катлеты, шніцелі, сырыя каўбаскі з бараніны. Неўзабаве яны з'явіцца ў продажы. Пакуль што ў Беларусі да гэтага мяса спажываюць не прывыклі, між тым мы даследвалі восьм парод авечак, якія разводзяцца ў краіне, — і якасці, і карыснасці для здароўя ўласціваецца гэтага мяса — вышэй за ўсялякія пахвалы. Паўфабрыкаты з бараніны — наш сумесны праект з буйной фермерскай гаспадаркай «Васілёк». Такую прадукцыю будзе выпускаць таксама Бірзозаўскі мясакансервавы камбінат, Гродзенскі, Аршанскі і іншыя мясаканбінаты.

— **Аляксандра АНЦЭЛІВІЧ.**

Усходні гараскоп на наступны тыдзень

АВЕН. Вам пажадана паразважаць над зменай свайго іміджу, ды і жыццёвыя акалічнасці могуць памяняцца. Толькі не варта высвятляць адносіны з начальствам, не канфліктаваць з ім і па магчымасці радзей трапляйцеся на вочы. Сачыце за сваімі словамі, паспрабуйце абдумваць тое, аб чым гаворыце. Сітуацыя будзе садзейнічаць перагляду вашых прынцыпаў і стэрэатыпаў паводзін.

ЦЯЛЕЦ. На цяперашнім тыдні з'явіцца магчымасць завяршыць даўні праект і нават атрымаць ад гэтага не толькі маральнае, але і матэрыяльнае задавальненне. Панядзелак абяцае быць стомным і бязладным, але гэта не перашкодзіць вам працягнуць працоўныя падзвігі і многія дасягнуць. У сераду вам, падобна, давядзецца адстойваць свае інтарэсы без старонняй дапамогі, выкарыстоўвайце свае красамоўства і вопыт. У выхадны вас могуць парадваць новыя знаёмствы.

БЛІЗНАТЫ. Надыходзіць тыдзень сур'ёзных змен у асабістым жыцці. Вы больш не будзеце самотныя. Не выключана, што вам зробіць прапанову ці пацешыць доўгачаканымі навінамі, звязанымі з найбліжэйшай будучыняй. У выхадны дазваляе сабе адпачыць у камфортных умовах. Магчыма, вы якая адправіцеся ў відпуск на мора і атрымаеце масу позітыву.

РАК. На гэтым тыдні вы будзеце здольны прыняць важнае і адказнае рашэнне, планамернае ўвабалеценне якога ў жыцці будзе непрыемнае чалавекам у прамым сэнсе гэтага слова. У другой палове тыдня засяродзіцеся на асабістым і сямейным жыцці, на адпачынку і вандраванні. Не забягайце гасцей у доме, бо ад іх наведвання застанецца не толькі нявымыты посуд, але і каштоўная інфармацыя.

ЛЕУ. На гэтым тыдні вы нікому не абавязаны даваць справаздачу. Калі ж хтосьці падумае, што валодае сітуацыяй лепш за вас, не варта яго пераконваць — лепей выкарыстаць гэтую памылку ў сваіх інтарэсах. У аўторак будзеце незаметным чалавекам у прамым сэнсе гэтага слова. У другой палове тыдня засяродзіцеся на асабістым і сямейным жыцці, на адпачынку і вандраванні. Не забягайце гасцей у доме, бо ад іх наведвання застанецца не толькі нявымыты посуд, але і каштоўная інфармацыя.

ДЭВА. Ужо даўно заду хвалююць падзеі, вы крыху расслабіліся, але засталася яшчэ шмат незавершаных спраў. Зборыцеся і ў адзіным творчым парыве вырашыце ўсе пастаўленыя задачы. Як прыняма будзе пахваліць сябе за гэта. Паспрабуйце ўладкаваць пытанні, якія ўзнікаюць, мірным шляхам. Вас могуць хвалюць дробіш, паспрабуйце не раздражняцца і ўсвядоміць, што часам з дробязяў пачынаюцца вялікія справы. Вам абавязкова ўсміхнецца спадарыня Фартуна, яна вас амаль ніколі не забывае.

УКРАЇНА — Вялікая вайна 1409—1411 гадоў: саюзныя войскі Вітаўта і Ягайлы захапілі Дуброўна. Гэта была вайна паміж Вялікім Княствам Літоўскім і Польскім каралеўствам — з аднаго боку — і Тэўтонскім ордэнам — з другога. Назва «Вялікая» ўпершыню ўжыта польскім хроністам Янам Длугашам. Вялікая вайна скончылася Турунскім мірам 1411 года, паводле якога ў час вайны, вярталіся ўладальнікам, Жамойць перадавалася ВКЛ, Добжынская зямля заставалася за Польшчай. Тэўтонскі ордэн павінен быў выплачваць пераможцам вялікую кантрыбуцыю. Перамога саюзнікаў моцна падарвала магучасць ордэна і спыніла яго агрэсію на ўсходзе.

1941 год — пачалася Рагачоўска-Жлобінская аперацыя, контрудар савецкіх войскаў на Бабырынскім напрамку. У аперацыі ўдзельнічалі Жлобінскі і Рагачоўскі знішчальныя батальёны. У ходзе Рагачоўска-Жлобінскай аперацыі савецкія часці змаглі больш чым на месяц скаваць сем нямецка-фашысцкіх дывізіяў.

1944 год — у ходзе аперацыі «Баграціён» вызвалены Ружанскі, Ленінскі, Мастоўскі, Казлоўшчынскі, Шчучынскі, Радунскі раёны.

1952 год — нарадзіўся Аляксандр Ціхановіч, беларускі спявак, прадзюсар, рэжысёр, народны артыст Беларусі.

1265 год — нарадзіўся Дантэ Алігеры, адзін з самых славутых італьянскіх паэтаў. Дантэ зрабіў вялікі ўклад у развіццё італьянскай літаратурнай мовы. Лёўчыца першым вялікім паэтам, які пісаў па-італьянску, таму атрымаў мянушку «найвышэйшы паэт», а таксама «вострун». За ўзяцця італьянскай мовы з урочна «вульгарнай» («простай») яго называюць таксама бязым італьянскай мовы.

1923 год — нарадзіўся Міхаіл Пугаўкін, савецкі і расійскі акцёр тэатра і кіно, народны артыст СССР. Зняўся ў фільмах «Дзюжачы», «Іван Васіліевіч мяняе прафесію», «Вяселле ў Малінаўцы», «Артыстка з Грыбава» і многіх іншых.

1930 год — распачаўся чэмпіянат свету па футболе. Турнір прайшоў ва Уругвай з 13 да 30 ліпеня. Рашэнне аб правядзенні першага чэмпіянату свету было прынята ФІФА 26 мая 1928 года, а праз год менавіта Уругвай быў абраны ў якасці краіны-гаспадыні. На турнір былі запрошаны ўсе краіны — члены ФІФА, аднак ва Уругвай прыехалі ўсяго 13 зборных: сем з Паўднёвай Амерыкі, чатыры — з Еўропы і дзве — з Паўночнай Амерыкі. Такая малая колькасць еўрапейскіх каманд тлумачыцца цяжкасцямі падарожжа ў Паўднёвую Амерыку ў першы палове XX стагоддзя. Першым чэмпіёнам свету стала каманда Уругвая.

1940 год — у Маскве былі падпісаны мірны дагавор паміж Фінляндыяй і СССР.

РЫЧАРД БАХ: «Ніколі не кажыце сабе: «Я не магу». Гэтым вы пазбаўляеце сябе магучасці».

У СВЕЦЕ — Вялікая вайна 1409—1411 гадоў: саюзныя войскі Вітаўта і Ягайлы захапілі Дуброўна. Гэта была вайна паміж Вялікім Княствам Літоўскім і Польскім каралеўствам — з аднаго боку — і Тэўтонскім ордэнам — з другога. Назва «Вялікая» ўпершыню ўжыта польскім хроністам Янам Длугашам. Вялікая вайна скончылася Турунскім мірам 1411 года, паводле якога ў час вайны, вярталіся ўладальнікам, Жамойць перадавалася ВКЛ, Добжынская зямля заставалася за Польшчай. Тэўтонскі ордэн павінен быў выплачваць пераможцам вялікую кантрыбуцыю. Перамога саюзнікаў моцна падарвала магучасць ордэна і спыніла яго агрэсію на ўсходзе.

1941 год — пачалася Рагачоўска-Жлобінская аперацыя, контрудар савецкіх войскаў на Бабырынскім напрамку. У аперацыі ўдзельнічалі Жлобінскі і Рагачоўскі знішчальныя батальёны. У ходзе Рагачоўска-Жлобінскай аперацыі савецкія часці змаглі больш чым на месяц скаваць сем нямецка-фашысцкіх дывізіяў.

1944 год — у ходзе аперацыі «Баграціён» вызвалены Ружанскі, Ленінскі, Мастоўскі, Казлоўшчынскі, Шчучынскі, Радунскі раёны.

1952 год — нарадзіўся Аляксандр Ціхановіч, беларускі спявак, прадзюсар, рэжысёр, народны артыст Беларусі.

1265 год — нарадзіўся Дантэ Алігеры, адзін з самых славутых італьянскіх паэтаў. Дантэ зрабіў вялікі ўклад у развіццё італьянскай літаратурнай мовы. Лёўчыца першым вялікім паэтам, які пісаў па-італьянску, таму атрымаў мянушку «найвышэйшы паэт», а таксама «вострун». За ўзяцця італьянскай мовы з урочна «вульгарнай» («простай») яго называюць таксама бязым італьянскай мовы.

1923 год — нарадзіўся Міхаіл Пугаўкін, савецкі і расійскі акцёр тэатра і кіно, народны артыст СССР. Зняўся ў фільмах «Дзюжачы», «Іван Васіліевіч мяняе прафесію», «Вяселле ў Малінаўцы», «Артыстка з Грыбава» і многіх іншых.

1930 год — распачаўся чэмпіянат свету па футболе. Турнір прайшоў ва Уругвай з 13 да 30 ліпеня. Рашэнне аб правядзенні першага чэмпіянату свету было прынята ФІФА 26 мая 1928 года, а праз год менавіта Уругвай быў абраны ў якасці краіны-гаспадыні. На турнір былі запрошаны ўсе краіны — члены ФІФА, аднак ва Уругвай прыехалі ўсяго 13 зборных: сем з Паўднёвай Амерыкі, чатыры — з Еўропы і дзве — з Паўночнай Амерыкі. Такая малая колькасць еўрапейскіх каманд тлумачыцца цяжкасцямі падарожжа ў Паўднёвую Амерыку ў першы палове XX стагоддзя. Першым чэмпіёнам свету стала каманда Уругвая.

1940 год — у Маскве былі падпісаны мірны дагавор паміж Фінляндыяй і СССР.

РЫЧАРД БАХ: «Ніколі не кажыце сабе: «Я не магу». Гэтым вы пазбаўляеце сябе магучасці».

У СВЕЦЕ — Вялікая вайна 1409—1411 гадоў: саюзныя войскі Вітаўта і Ягайлы захапілі Дуброўна. Гэта была вайна паміж Вялікім Княствам Літоўскім і Польскім каралеўствам — з аднаго боку — і Тэўтонскім ордэнам — з другога. Назва «Вялікая» ўпершыню ўжыта польскім хроністам Янам Длугашам. Вялікая вайна скончылася Турунскім мірам 1411 года, паводле якога ў час вайны, вярталіся ўладальнікам, Жамойць перадавалася ВКЛ, Добжынская зямля заставалася за Польшчай. Тэўтонскі ордэн павінен быў выплачваць пераможцам вялікую кантрыбуцыю. Перамога саюзнікаў моцна падарвала магучасць ордэна і спыніла яго агрэсію на ўсходзе.

1941 год — пачалася Рагачоўска-Жлобінская аперацыя, контрудар савецкіх войскаў на Бабырынскім напрамку. У аперацыі ўдзельнічалі Жлобінскі і Рагачоўскі знішчальныя батальёны. У ходзе Рагачоўска-Жлобінскай аперацыі савецкія часці змаглі больш чым на месяц скаваць сем нямецка-фашысцкіх дывізіяў.

1944 год — у ходзе аперацыі «Баграціён» вызвалены Ружанскі, Ленінскі, Мастоўскі, Казлоўшчынскі, Шчучынскі, Радунскі раёны.

1952 год — нарадзіўся Аляксандр Ціхановіч, беларускі спявак, прадзюсар, рэжысёр, народны артыст Беларусі.

1265 год — нарадзіўся Дантэ Алігеры, адзін з самых славутых італьянскіх паэтаў. Дантэ зрабіў вялікі ўклад у развіццё італьянскай літаратурнай мовы. Лёўчыца першым вялікім паэтам, які пісаў па-італьянску, таму атрымаў мянушку «найвышэйшы паэт», а таксама «вострун». За ўзяцця італьянскай мовы з урочна «вульгарнай» («простай») яго называюць таксама бязым італьянскай мовы.

Кампетэнтна

Іван МАРКЕВІЧ, старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па аграрнай палітыцы:

«У Беларусі зацверджана і працуе Дактрына нацыянальнай харчовай бяспекі да 2030 года. Адпаведнае рашэнне замарожана пастановай Савета Міністраў ад 15 снежня 2017 года № 962. Шэраг мерапрыемстваў у рамках Дактрыны садзейнічае забеспячэнню насельніцтва якаснымі прадуктамі харчавання і іх даступнасці для паўнацэннага харчавання і здаровага ладу жыцця грамадзян Рэспублікі Беларусь. Рэалізацыя паліцэнаў гэтай усеабаўнай праграмы дае магчымасць павысіць узровень харчовай бяспекі на самых важных аспектах, і гэта, у прыватнасці, рост якасці харчавання насельніцтва за кошт удасканалення структуры спажывання і павелічэння ў рацыёне долі здаровых прадуктаў».

цэбулі і часнаку, — раславае спецыяліст.

Дакумент устанавівае як патрабаванні да сыравіны, так і мноства іншых параметраў усерадна любімых пельмешак.

— Напрыклад, маса аднаго пельменя рэгламентуецца стандартам у межах 12 г (плюс-мінус 4 г). І калі мы кажам, што гэта менавіта пельмень, то маса фаршавага начыня да масы пельменя павінна складаць не менш за 49%. — звяртае ўвагу суразмоўніца.

Дарчы, таўшчыня цеста пельменя не павінна перавышаць 2 мм — гэта таксама прапісана ў СТБ 974. Калі судзісны мясца і цеста не вытрымліваюцца, прадукт не з'яўляецца пельменямі — гэта равіолі, яны «падпарадкоўваюцца» іншым «законам»: цеста ў іх больш, а мяса менш. Але ў равіолі бела-

фабрыкат па стандарце або па тэхнічных умовах.

А Д А Д В

І выбар, верагодна, лепш рабіць на карысць стандарту. Зрэшты, і паўфабрыкаты, створаныя па тэхнічных умовах, сёння ў Беларусі трымаюць высокую планку якасці, падкрэслівае суразмоўніца.

— Стандарт распрацаваны навукоўцамі і гарантуе жорсткія патрабаванні па сыравіне і іншых параметрах прадукту. Але прадпрыемствы распрацоўваюць і ўласныя рэцэптуры. І часам прадукт, створаны па тэхнічных умовах, валодае эксклюзіўнасцю і заваёўвае прыхільнасць пакупніку. Тэхнічныя ўмовы, па якіх выпускаюцца паўфабрыкаты на прадпрыемствах, праходзяць узгадненне ў Міністэрстве аховы здароўя, правяраюцца на адпаведнасць патрабаванням стандартызацыі і бяспекі. Ну, а што датычыцца смакавых якас-

цяў — перш чым выпускаць новы прадукт у гандаль, прадпрыемства звычайна праводзіць дэгустацыю. Такія практыка ёсць у Беларусі не толькі на буйных, але і на невялікіх вытворчасцях.

Калі пельмені выраблены па стандарце, яны маюць катэгорыю — А, Б або В (не лянемся чытаць этыкетку, дык гэтая катэгорыя абавязкова ўказваецца). Катэгорыя расказвае пра пачынае: калі гэта А, то ў фаршы звыш 80% мышачнай тканіны (мясной мяккай без тлушчу), калі Б — 60-80%, калі В — 40-60%. Магчыма, нават 80% «чыстага мяса» камусьці здаецца недастаткова: чаму ж не 100%? Але без тлушчу пачынае будзе сухое, тлумачыць Святлана Анатольеўна, а акрамя таго, тлушчы неабходны для засваення бялкоў і мікраэлементаў. Такім чынам, катэгорыя А — самыя дарагія від пельменяў.

І тут узнікае пытанне: як дасягаецца прымамыны кош паўфабрыкатаў — тых жа пельменяў, якія маюць, як высветлілася, даволі дарагі саства? За кошт высокіх аб'ёмаў вытворчасці, тлумачыць суразмоўніца. А таксама хуткай абарачальнасці прадукта: пельменьні ж увес час, што называецца, «разбіраюць» у крамах. І тут галоўнае для вытворцы — стабільнасць якасці. Бо пры такім шырокім асартыменце, калі хоць бы адна партыя атрымаецца «не надта удадай» і пакупніку не спадабаецца, ён больш за гэтыя пельмешкакі проста не прыйдзе. А ва ўмовах найвышэйшай канкурэнцыі (тыя ж пельмені сёння выпускае ў Беларусі каля 20 буйных прадпрыемстваў і дзясяткі невялікіх) ідзе барацьба за кожнага пакупніка.

КЛАСІКА І НОВЫЯ ПАВЕВЫ

Зрэшты, пельмені — гэта класіка жанру. Фарваргты і сярнішныя дні — напрыклад, сырыя каўбаскі.

— Раней яны прадаваліся на развес у кулінарных, цяпер —

СЁННЯ

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	4.55	21.35	16.40
Віцебск	4.37	21.32	16.55
Магілёў	4.45	21.25	16.40
Гомель	4.50	21.13	16.23